

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egycsúll
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 16.

Ujabb harcok a szerbekkel Zimony körül. Oroszok kiűzése erős galíciai pozíciókból. Visszaverték a németek a francia balszárny támadását.

Merénylet Anglia küldöt- tei ellen.

Budapest: (Sajtóosztály engedélyével). Bukarest: (Hivatalos). Amikor a két Buxton testvér Gesov bolgár követ fiával a király temetésére ment, Pashil Hasszanifjutörök, aki szeptember 26-iki utlevéllel jött Szalonikiból, négy revolverlővést tett ellenük. Egyik Buxton tüdejét átfurta a golyó, a másik könnyen sebesült meg. Gesov kalapját átlukasztotta a golyó. A merénylet le tartóztatták. (Táviroda).

Kivertük az oroszokat erős pozícióikból.

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Csapataink tegnap starosoli meg erősített magaslatokat elfoglalták. Stary-Sambor elleni támadásunk is előrehaladt, Stviaztól északra Przemyel délekeleti arcvonaláig számos magaslat van birtokunkban. Vártól északraa San mentén szintén harcolunk.

Az ellenségnek a Kárpátokon át való üldözésében Wyskowig és Skoleig jutottunk. Hőfő vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettes. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Szövetséges seregeink győzelmes előnyomulása Galiciában.

BERLIN: A nagyvezérkar jelenti; A főhadiszállásról jelentik:

Keltem az oroszok nagy erővel tett előnyomulása Kelet-Poroszországba meg-hiusultnak tekinthető.

Támadásunk Lengyelországban vállvetve az osztrák-magyar hadsereggel előrehaladásban van. Csapataink Varsó előtt állanak. Körülbelül nyolc orosz hadosztály van az ivangorod-varsói vonalon. Az oroszoknak a Visztulánál való előnyomulása az egész vonalon az oroszoknak nagy veszteségével visszavetett. A német ágyúk elvételeiről szóló hírek alaptalanok. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

A Balkán cselszövői.

Arad, október 15.

Golyók zavarták meg Károly román király temetésének méltóságteljes esőndjét. Egy ifjú török két lövést intézett az angol Buxton testvérekre, akik közül az egyik súlyosan megsebesült.

A két golyó nem jelentéktelen epizódja a Balkán nagy forrongásának. Hogy kicsodák, micsodák a Buxton-fivérek, azt az újságtudósításokból tudjuk. Az egyikük, névleg a londoni Balkán-bizottság elnöke. A valóságban mindketten az angol kormány ügynökei, akik abban utaztak, hogy a semleges Balkán-államokat kiforgassák természetes álláspontjukból és az entente háborúja mellé tereljék. Franciaország pénzzel, Oroszország ígérekkel és fenyegetésekkel, a Buxton-testvérek pedig a becsapás és a megtévesztés sima eszközeivel akarják ezt a célt elérni. Ha az egész Balkán lángba borulna, és a ma még fölfegyverkezett nyugalomban levő nemzetek egymás ellen, szomszédaik ellen törnének, kockára téve a maguk létét — akkor a Buxton-testvérek utazó ügynöki cég munkája be volna fejezve és ők fölvehetnék a jutalékot az angol kincstár lordjánál. Érthető, hogy tervükhöz a könyv-vigécek szívósságával és szemérmertlenségével ragaszkodnak. Bulgáriában néhányszor ajtót mutatott nekik a kormány, Romániában is megtört minden kísérlet, a mely a semlegességen rést akart ütni, — de ők mindig nem látták elérkezettnek az időt, hogy csomagoljanak és hazamenjenek Londonba.

Erthető tehát a felháborodás, a mely a két sötét üzletember szerepét a Balkánon kíséri. És úgy látszik, ezt a közhangulatot fejezte ki a merénylet, a melyet egy érzéseivel nem bíró ifjú török követett

el Bukarestben. Merényleteket helyeselni nem lehet, — még azután se, hogy a szerajevói merénylet értelmi szerzői miatt maga Anglia nem átalotta a világháború veszedelmét földidézni. De kétségtelen, hogy a bukaresti merénylet oly érzések tüzes talajából nőtt ki, a melyek az egész török földet, sőt egész Bulgáriát is be-lepték, és a melyek határtalan gyűlöletet lehelnek Anglia felé.

Az angolok voltak azok, a kik a keleti államok protektorát játszották és ez alatt lelketlenül kihasználták, tönkretették azokat. Törökország a háborút megelőző sülyedést és zűllést nagyrészt Angliának köszöni — és sir Edward Grey befolyása alatt kötötték meg úgy a békét, hogy az európai Török-birodalomból alig maradt meg egy folt. Hogy Indiában, Egyiptomban, a gyarmatokon milyen embertelenül bántak a brita mohamedánokkal, arról a dervisek beszélnek, akik itt is, ott is szent háborúra izgatnak a britek ellen. A Buxton testvérekben a török merénylet nemcsak a cinikus cselszövőket, hanem a kegyetlen Anglia embereit látja, amely kész volna a háború minden szenvedését és rőmeit a balkáni népekre szabadítani, csak azért, mert üzleti érdekei ezt így kívánják.

Két golyó nem számít sokat akkor, mikor az európai csatamezőkön a golyók százezrei, milliói röpködnek és ontják az emberéletet és az embervért. De a balkáni merényleteknek erősebb hatása, komolyabb következményei szoktak lenni. Fel fogja-e patantani ez az ellenségeskedés zsilipeit, amely Törökország és Anglia összecsapását, a törökök fegyveres beavatkozását ez ideig még féken tartotta? Vagy kijózanító hatása lesz az entente azon köreiből, amelyek a bal-

káni bujtozás eredményeire még számítottak? Esetleg az angolok megtorló vágya nem fog-e új, véres komplikációkat fölidézni? Valami jön a nyomában, — ezt több bizonyossággal lehet megjövendölni, mint a mennyivel a szerajevói merénylet után a világháborúra következtek.

Hadseregünk veszteségei.

25. veszteséglajstrom.

(Kiadták október 13-án.)

Tisztek:

(Rövidítések magyarázata: gy. e. = gyalogezred, sz. = század, h. = honvéd, husz. = huszár, tűz. = tüzér, drag. = dragonyos, ul. = ulánus, tab. = tábori, neh. = nehéz, á. = ágyus, lov. ü. = lovas üteg, oszt. = osztály, üt. = üteg, bat. = batár, vad. = vadász, zla. = zászlóalj, L. = Landver, s. = sebesült, el. = elesett, fog. = hadi fogságba került, tart. = tartalékos, pót. = póttartalékos, gyal. = gyalogos, őrv. = őrvezető, szakaszv. = szakaszvezető,

Andrea Gusztáv százados 42. gy. e. seb.

Bartha Károly hadn. 3. népf. gy. e. 12. sz. seb. — Bauer Ernő százados 23. Landw. gy. e. seb. — Bauer Ernő zászlós 98. gy. e. 14. sz. el. — Bellesics Lipót száz. 11. vad. zászlóalj seb. — Belsky Szaniszló hadn. 102. gy. e. 13. sz. seb. — Bengler Kurt tart. kadett 74. gy. e. seb. — Bertalan Tivadar főhadn. 26. gy. 6. sz. Brassó 1887. el. — Bielau Károly tart. kadett 74. gy. e. seb. — Bihi Adolf dr. tart. hadn. 24. Landst. gy. e. 11. sz. seb. — Bohaty Károly tart. zászlós 23. Landw. gy. e. seb. — Braun Gerhard tart. kadett 98. gy. e. 7. sz. seb. — Briebrecher Gyula őrn. 26. gy. e. seb. — Brunner Félix száz. 63. gy. e. 2. sz. seb. — Brunner Albin főhadn. 9. táb. tarack e. 1. üteg seb. — Brustmann József tart. hadn. 25. Landst. gy. e. 5. sz. seb. — Buchberger Ferdinánd hadn. 24. Landst. gy. e. 11. sz. seb. — Bürbau Frigyes tart. zászlós 98. gy. e. sebesült.

Ceoh József tart. zászlós 98. gy. e. 9. sz. seb. — Csörgő Tamás tart. kadett 11. vad. zászlóalj seb. — Csutorás Géza tart. zászl. 68. gy. e. sulyosan seb. — Curin Ferenc dr. segédorvos 102. gy. e. 9. sz. seb.

Donsberger Frigyes őrn. 24. Landst. gy. e. 4. zászlóalj el. — Durdik Heliodor főhadn. 102. gy. e. 10. sz. seb.

Elischak Gyula tart. kadett 102. gy. e. 9. sz. seb. — Erlebach János főhadn. 98. gy. e. 9. sz. seb.

Farkas kadett 26. gy. e. 8. sz. Temesvár 1889. seb. — Fiedler József alezr. 28. Landw. gy. e. seb. — Filievicz Miklós főhadn. 63. gy. e. 3. sz. el. — Fio Emil főhadn. 22. gy. e. seb. — Fischer Károly dr. tart. zászl. 3. táb. tarack e. 2. üteg el. — Frank Ede hadn. 98. gy. e. 8. sz. el. — Frass Norbert alezredes 11. vad. zalj. el. — Freyler József dr. hadn. 11. vad. zalj. el. — Friedrich János hadn. 28. Landw. gy. e. 1. sz. seb. — Füth Károly zászl. 11. vad. zalj. seb. — Fülöp Károly hadn. 3. népf. gy. e. Debracen, 1876., seb. — Fürst Adolf főhadn. 102. gy. e. 14. sz. seb. — Fürst Mihály tart. zászl. 26. gy. e. 15. sz. Győr, 1889., seb.

Gastgeber Ottó száz. 98. gy. e. 16. sz. seb. — Gaudernak Emil főhadn. 11. vad. zalj. seb. — Gavora Gyula főhadn. 26. gy. e. 6. sz. seb. — Gebauer Ernő őrn. 24. Landst. gy. e. 2. zászlóalj el. — Geher Pál 3. népf. gy. e. 8. sz. Nagyvárad, 1879., seb. — Ginzery Sándor hadn. 3. népf. gy. e. 8. sz. Bors, Bihar. 1872., seb. — Golitschek Mór száz. 74. gy. e. el. — Grecul Arkád lovag tart. főhadn. 24. Landst. gy. e. 9. sz. seb. — Grünberger Ernő tart. hadn. 38. gy. e. 14. sz. el. — Grund János hadn. 3. népf. gy. e. Gyulafehérvár, 1884., seb. — Gruss Vilmos tart. zászl. 102. gy. e. 7. sz. seb. — Guggenthal Schack Károly zászl. 24. Landst. gy. e. 8. sz. seb. — Günther Andrásház. 26. gy. e. 6. sz. Badacsonytomaj, 1886., el.

Hacker Imre hadn. 11. vad. zalj. seb. — Haider Román tart. kadett 74. gy. e. seb. — Haider Alfonz tart. hadn. 98. gy. e. 16. sz. el. — Hantschel Rudolf tartalékos kadett 92. gy. e. 10. sz. el. — Harsányi Béla hadn. 68. gy. e. sulyo-

san seb. — Havelka Ferenc dr. tart. hadn. 98. gy. e. 11. sz. seb. — Hecksch Oszkár tart. hadn. 63. gy. e. 2. sz. seb. — Hemelik József tart. zászl. 98. gy. e. seb. — Horák László dr. tart. hadn. 102. gy. e. 14. sz. seb. — Horst Oswald tart. kadett 98. gy. e. 15. sz. seb. — Hrbacek Károly hadn. 22. gy. e. seb. — Hrusa József tart. zászl. 98. gy. e. 16. sz. seb.

Jakubcik dr. tart. segédorvos 98. gy. e. 9. sz. seb. — Jauris Károly száz. 98. gy. e. gépfegyverest. seb. — Jedlicka Henrik dr. hadn. 24. Landst. gy. e. seb.

Kabelak Viktor hadn. 91. gy. e. seb. — Kaucha Antal tart. kadett 98. gy. e. 5. sz. seb. — Kahl Rudolf tart. hadn. 98. gy. e. 13. sz. el. — Kastner Jenő száz. 31. gy. e. el. — Kauders Walter tart. zászl. 98. gy. e. 14. sz. seb. — Kestler Ignác hadn. 22. gy. e. seb. (Extner néven jelentették be.) — Kirchner Pál száz. 11. vad. zalj. el. — Kiss Pál hadn. 38. gy. e. 6. sz. el. — Kittel Alfréd Vilmos tart. kadett 98. gy. e. 14. sz. el. — Kolisch Pál hadn. 26. gy. e. 3. sz. seb. — Komber József főhadn. 74. gy. e. seb. — Komlós Tibor tart. zászl. 68. gy. e. el. — Kopr Alfréd hadn. 24. Landst. gy. e. seb. — Korab Ferenc tart. zászl. 98. gy. e. 5. sz. el. — Kostend Adolf tart. főhadn. 25. Landst. gy. e. 3. sz. seb. — Kraje Károly főhadn. 63. gy. e. 2. sz. seb. — Krteschmer Albert száz. 35. gy. e. 3. menetsz. seb. — Kröpfel Ferenc főhadn. 98. gy. e. seb. — Krcsuna Károly hadn. önálló hegyi tüzér divízió el. — Krütznér Károly tart. hadn. 98. gy. e. 11. sz. seb. — Kulaty Ferenc zászl. 102. gy. e. 12. sz. seb. — Kutasi Andor tart. zászl. 68. gy. e. el. — Kürt Oszkár hadn. 74. gy. e. seb.

Lautner János tartalékos kadett 11. vad. zászlóalj el. — Leibschütz Antal főhadnag 102. gy. e. 2. száz. seb. — Lexa Károly zászlós 10. huszárezr. Budapest el. — Lippurger Arthur hadnagy 24. Landw. gy. e. 16. száz. seb. — Löffler László főhadnag 10. huszárezr. Makó seb. (zuzott seb a mellén.)

Mayer Frigyes hadnagy 24. Landst. gy. e. 11. száz. seb. — Mayr György tartalékos zászlós 9. táb. tarack e. 1. üteg seb. — Mayr Antal zászlós 28. Landwehr gy. e. 11. száz. seb. — Menschik Alajos főhadnag 28. Landwehr gy. e. seb. — Mil Frigyes tartalékos hadnagy 102. gy. e. 9. száz. seb. — Mocsáry Jenő százados 11. vadászzászlóalj el. — Morgenstern Herman tartalékos kadett 98. gy. e. 12. száz. seb. — Mudrich János hadnagy 98. gy. e. seb.

Nemecek György hadnagy 28. Landwehr gy. e. 11. száz. seb. — Nemetz Henrik százados 96. gy. e. 13. száz. el. — Neskuda Vencel tartalékos zászlós 98. gy. e. 15. száz. seb.

Ott Frigyes alezredes 24. Landst. gy. e. 3. zalj. seb. — Oppich Richard tart. kadett 102. gy. e. 1. sz. el.

Pauer Ferenc zászl. 42. gy. e. seb. — Paur Janó hadn. önálló hegyi tüz. divízió seb. — Pechtl József 28. Landw. gy. e. seb. — Peteani Károly hadn. 22. gy. e. seb. — Pettera Adolf száz. 92. gy. e. gépfegyverest el. — Petr Rudolf hadn. 88. Landw. gy. e. seb. — Peterka Ferenc hadn. 25. Landst. gy. e. 8. sz. seb. — Petz Lipót tart. hadn. 98. gy. e. 10. sz. seb. — Pietsch Félix dr. tart. hadn. 98. gy. e. 14. sz. seb. — Pientner Ferenc főhadn. 90. gy. e. seb. — Plessing Gottschalk lovag tart. hadn. 9. tábori tarack e. 2. üteg el. — Pohl Miklós főhadnag 74. gy. e. seb. — Polacek Károly tart. kadett 98. gy. e. 14. sz. seb. — Polter Agost tart. kadett 22. gy. e. el. — Pokomándy Tivadar száz. 26. gy. e. 8. sz. Ótény 1882. seb. — Prohazka Vencel tart. hadn. 98. gy. e. 13. sz. seb. — Prpie Juraj tart. kadett 96. gy. e. 14. sz. seb.

Rautschka Rudolf tart. kadett 98. gy. e. s. — Richter Janos tart. hadn. 42. gy. e. seb. — Riedl Viktor hadn. 98. gy. e. 13. sz. seb. — Rosenberg Viktor száz. 102. gy. e. 16. sz. seb. — Roubal János tart. zászl. 98. gy. e. seb.

Saraca Szaniszló alezr. 98. gy. e. seb. — Schaudy Félix száz. 96. gy. e. 16. sz. el. — Schlesinger Frigyes hadn. 24. Landst. gy. e. 1. sz. el. — Schmidt Gusztáv száz. 26. gy. e. gépfegyv. Nagybecskerek 1878. el. — Schmidt Fürtössy Rudolf száz. 68. gy. e. sulyosan seb. — Schneider József tart. kadett 102. gy. e. 14. sz. s. — Schwarz Frigyes tart. hadn. 63. gy. e. 2. sz. seb. — Schweiz Oszkár hadn. 14. Landst. gy. e. 10. sz. seb. — Skaland Ernő száz. 28. Landw. gy. e. 9. sz. fog.

— Storka Mihály tart. hadn. 68. gy. e. sulyosan seb. — Skorpil Ferenc tart. hadn. 98. gy. e. 9. sz. seb. — Slabihoudek Gottlieb tart. hadn. 102. gy. e. 16. sz. el. — Sorer Richard dr. tart. hadn. 24. Landst. gy. e. el. — Spinar Alfréd tart. hadn. 24. Landst. gy. e. 8. sz. el. — Spitzer Hugó hadn. 25. Landst. gy. e. 3. sz. seb. — Srna József hadn. 22. gy. e. el. — Stein Ottokár főhadn. 26. gy. e. 12. sz. seb. — Stepansky Kamilló főhadn. 22. gy. e. el. — Sukac Adolf dr. tart. hadn. 91. gy. e. el. — Svajda János hadn. 24. Landst. gy. e. 13. sz. seb. — Svoboda Hugó tart. hadn. 98. gy. e. 7. sz. seb. — Sychrovsky Richard dr. tart. zászl. 9. táb. tarack e. 2. üteg seb. — Szemenyei Kornél hadn. 3. népf. gy. e. Budapest seb. — Szücs József zászl. 11. zalj. seb. — Sullner Aladár hadn. 11. vad. zalj. seb.

Tepliczky József tart. hadn. 26. gy. e. 1. sz. Szepesszombat 1896. seb. — Trnka Gáspár tart. kadett 102. gy. e. 15. sz. el. — Tschinke Vince tart. hadn. 22. gy. e. seb. — Turnovsky helyettes segédorvos 102. gy. e. seb.

Ulisperger Lajos hadn. 26. gy. e. 6. sz. seb. Veprovsky Bohuszláv főhadnag 24. Landst. gy. e. 7. sz. el. — Vesely Agost hadnagy 24. Landw. gy. e. seb. — Vorreiter Pál kadett 28. Landw. gy. e. seb. — Vrba József tart. kadett 74. gy. e. seb. — Wallner Lajos hadnagy 8. táb. tarack ezred seb. — Watzka Kamilló főhadnag 9. táb. tarack ezred seb. — Weinberger Armin dr. tart. hadnagy 3. népfelkelő gy. e. 8. sz. Budapest 1884. seb. — Weinberger Norbert tart. kadett 22. gy. e. seb. — Wenig Rudolf hadnagy 24. Landst. gy. e. el. — Weisskopf Róbert tart. kadett 22. gy. e. seb. — Wollner Emil t. hadnagy 34. gy. e. 4. menetsz. száz. seb. — Wokorsky Vilmos főhadnag 42. gy. e. sebesült.

Zadrazil Jarosláv t. kadett 102. gy. e. 7. száz. seb. — Zanlucky Frigyes zászlós 24. Landst. gy. e. seb. — Zbytovsky János százados 102. gy. e. 2. sz. seb. — Zemann Antal t. hadnagy 102. gy. e. 15. sz. seb.

Hadba vonultak özvegyeinek és árváinak nyugdíja. Budapestról jelentik: Illetékes helyen máris legapróbb részletéig kidolgozták a katonai özvegyek és árvák nyugdíjszerű ellátásának programját is. A nyugdíjösszeg nagyságát intézményileg biztosítja az állam, illetve a katonai kincstár és pedig nemcsak a tisztikarnak (a tartalékos tiszteket is ideszámítva), hanem a legénység hátramaradtainak is. Az özvegyi nyugdíj egyaránt jár a kőros hadsereg, a honvédség, a tengerészet és a népfelkelői szolgálókban elesettek hátramaradtjainak. Élethossziglan, illetve újabb házasságáig jár nyugdíj annak az özvegynek, kinek férje a harcúterén szerzett sebesülésben, önhibáján kívül ott szerzett járványos betegségben, vagy pedig a hadjárat fáradalmainak következtében halt meg. Hadapródörmmester özvegyének 300 korona, örmmesterének 240 korona, szakaszvezetőének 144 korona, káplár özvegyének 120 és közlegény özvegyének 72 korona jár évente. Ha azonban a férj a tűzvonnalban esett el, 50 százalékkal nagyobb nyugdíj jár az özvegynek. Ezenkívül minden törvényes gyermek után évi 48 korona neveltetési pótlék jár 16 éves koráig, ha azonban tanulmányokat folytat, a neveltetési pótlék a nagykorúság eléréséig utalható ki. A nyugdíjakat valószínűen a postatakarékpénztár útján fogják folyósítani, mivel az életbenlétnek havonta való igazolása nagyon körülményes és fáradságos lenne. A nyugdíjigénynek megállapítására azonban egyelőre nem kerülhet sor, de ez nem is sürgős, mert a halálozást követő hat hónapon át a családnak a hadbavonultak részére megállapított és kiutalt segítő összeg jár. A szerényen megszabott özvegyi nyugdíjat azonban még sok, méltányos esetben kegydíjakkal is ki fogják bővíteni, a katonai kincstárnak egész sor erre szolgáló alapítványi összeg áll rendelkezésére.

Tábori élet a sáncárookban.

— Aradi tiszt levele a Drina mellől. — Ebéd szerb „konfettivel.” —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

Itt üldögélünk sáncainkban, 4—500 lépésnyire az ellenségtől, tíz napja már. Kezdünk otthonosan berendezkedni és különös gonddal csinositják a legények a tisztek lakását. Tessek elképzelni egy meredek partra vájt türeget. Nem oly magas, hogy fölállhatna benne az ember, nem is oly hosszú, hogy kinyújtózva fekehetnénk végig. A vére-fenekét és oldalait szalmával bélelték ki a tisztiszolgák, de etázsokat is hagytak a falakba vájva. Az egyikken faból faragot gyertyatartó van, félig leégett gyertya, mellette egy élelmes kereskedőtől „tábori”-nak elnevezett gyorsforraló, mely csak annyiban különbözik a békés idők gyorsforralójától, hogy komiszabbul funkcionál.

A második fal vakablakban térképek, irományok. Ezt fontosságára való tekintettel egy szalmából fonott, vörös pamutrojtokban végződő függöny takarja el az idegenek szemétől. A függöny megvolna, de az idegenek hiányzanak. Egy harmadik rekeszben pár üveg bor, rum, néhány birsalma s a tegnapi maradt sertés-karmonádli. Hogy el ne felejtsem a komiszkenyeret, béke idején e mostohagyermeket, a mely azonban már három hete kebelbarátunkká avanzsált.

Ugy néha megkérdezzük egymástól, hogy milyen is a kifli, zsemlye, tojeskalács, házikenyér stb., hogy el ne felejtjük egészen a fogalmak jelentőségét. Jó barátom és szenvedő-társam épp mosakszik. Ha nagyhirtelen nézne rá valaki az ovális mosdótálra, holmi antik műkincsnek, vagy a legmodernebb szecessziós edénynek vélne. Egy rácskös, lütykös nagy tőköt vágunk kettő és kikaparászva a belét, ez most elsőrangban tölti be egy mosdótál szerepét. Ajtaja is van lakásunknak, üres konzervládából készítettük, de így nappal három lábra rakva azért gyanánt teljesít hadiszolgálatot. Találékonyak lettünk, mint Robinson Crusoe.

Most a jól ismert sivitás hallatszik a levegőben és kétszáz lépésnyire mögöttünk egy ellenséges srapel pukkan meg mérgében, hogy nem talált arra a helyre, ahová küldték. A robbanás helyétől alig 15—20 lépésre van a telefonállomásunk. Alig végezte be munkáját a srapel, kiugrik földözékéből a telefonos káplár és figyel a srapel-hüvely táncát. Még el nem veszítve az ágyucsőben nyert rotációját, a fejétetején végzi ördöngős forgását, míg végre táradtan egyik oldalára dől. A káplár odaugrik, felkapja és kenyerestartisznyájába súlyeszi a szép vörösre mázolt srapelhüvelyt. Tán abban tartogatja majd a megmaradt menázsit, vagy hazaviszi Juliskájának virágváza gyanánt.

Átnézek a szomszédba, jobbra-balra a tisztiveremtől a század legénységi árkaikig-igóznak tovább. Az első napon sekély, alig térdig érő takarások voltak ezek, most már fennállva tüzelhetnek belőle kedves vizavinkra. Be is földték galyakkal a azok tetejébe hordott földrétegekkel a folyosószerű kaszárnyákat. Megóvja őket az eső ellen, a melyet most nagyon gyakran küld a jó Isten, de megvéd az ellenséges srapelnek zápora elől is.

Sok fáradsággal, lassan ment a munka, de most jobb foglalkozás híján már ők is la-

kásuk csinositásán törik a fejüket. Megnézem az örköt, minden rajból két ember a lőrésnél áll, hogy figyelje az ellenséget. Lábhoz támasztott fegyverrel, Zeisstríderrel a kezében nézegeti a terepet egy borostás képi, singár fiú. Béke idején a század szabója volt, aligha gondolta akkor varrósztala mellett a lyukas nadrágok és bluzok rengetegében, hogy egykor igazi ellenséggel fog farkasszemet nézni.

Mellette az árokban három legény a harminkétlevelű bibliát forgatja. Olyan nyugalommal gusztálják a kártyát, mintha egy falusi kaszinó játékszobájában ülnének. Jön a menázs. A konyhakocsi csak két kilométernyire jönnek előre, ott hordóba merítik a levest, a rézüstökbe, facsörökbe az ürügulyást és aztán öszvérekre szíjazva közelünkbe ér a friss párolgó étel.

Egészen közel az öszvérek sem jöhetnek, itt húzódik el mögöttünk nyolcoszáz lépésre egy fásor, annak ága-bokros fala mögött lecsatolják ismét a szervizt s innen legényeink viszik a sáncokba a menázsit. Már jóisten falatoznak, jut az étel mellé jó forró tea, cigareta, dohány, sőt olykor egy kulacsnyi bor is. Az ellenség észreveszi a hadállásunkban keletkezett fészkelődést és meg-megmozdít egy ágyu, ropog a fegyvertűz.

De a fiúk számba sem veszik már a szerb „konfettit”, ugys messze csapódnak le mögöttük, a golyók pedig a fejük felett danolnak jó magasan.

Rólunk sem feledkezett meg a Provianteur. Karfiol-leves, kelkáposzta főzelék sülttel, linzi torta, sajt, gyümölcs és feketekávé az ebéd. Nappali szobánkat gyorsan átvarázsoljuk ebédlővé és falatozunk. Ebéd után egy jó szivar, egy kis délutáni alvás, aztán írjuk szorgalmasan a rózsaszínű tábori levelezőlapokat hazafelé...

Nem volt ám ez így miadig ily kedélyes. Tíz nappal ezelőtt jöttünk át a határon, ellenséget nem is látva. A hadosztály tartaléka voltunk e nap. A most mögöttünk fekvő faluban kvártélyozták be az ezredet. Másnap korán reggel megkezdődött az elővonulás. Széles rajvalba fejlődve bujt el ezredünk a falu szélén. Alig mentünk ekként felfejlődve, az ellenség vehemens tüze állott utunkba. Rövid idő alatt százával vitték vissza a sebesülteket, amde ez nem lohasztotta le energikus támadásunkat. Nagy áldozatok árán bár, de elfoglaltuk a délutáni órákban jelenlegi pozícióinkat. A nap tizenhat tisztünk s három-négyszáz emberünk sebesült meg. Fenséges, soha el nem felejtendő volt az a nap. Mit sem törődve a nagy tüzzel, mellyel pince-szerű sáncainból árasztott el bennünket az ellenség, ugyszólván vakon rohantak előre a jó magyar fiúk. Az a nap volt eddig a legvéresebb, de a legdicsőbb. Most mi is beástuk magunkat. Könnyedén, feltétlenül tartjuk a pozíciót, míg a szükséges stratégiai mozdulatokat megtették más csapatok és a míg megpuhította tüzeivel az ellenséget tüzéségünk. Gyönyörűen dolgozik, oly pontosan „belötte magát”, hogy gránátjai az ellenség sáncába vágódnak s áthallatszik ide a pusztításukat követő jajgatás.

Vallanak Princip cinkosai.

(A trónörökös-pár gyilkosainak főtárgyalása.)

Lábirati tudósítás.

Szerajevó, október 15.

A szerajevói törvényszék folytatódólagos főtárgyalásán Grabez a következő vallomást tette:

Belgrádból való távozáskor Ciganovics két levelet adott Principnek, egyet a sabáci Cernagynak és egyet a loznici határrendőrségi kapitánynak.

(Popovics őrnagy Sabában fogadta az összeesküvőket)

és ellátta őket Loznicába szülő mérsékelt áruvasuti jegyekkel. Loznicában az összeesküvőket a határrendőrségi kapitány fogadta és tovább irányította; elővigyázatosságból Principet és Grabez a fegyverekkel Onbic szerb pénzügyőr segítségével a Drinához, Cibrinovicsot pedig Grabez utlevelével Kiszvornikba. Orbic pénzügyőr vezetésével Princip és Grabez a Drinához és így Isakovica Adára érkeztek. Orbic itt megparancsolta Micsiesnek, hogy hívja ide Milovicsot, akinek vezetésével és Micsies társaságában Princip és Grabez átjutottak a határon. Milovics teljesítette Orbic megbízatását, amiből Grabez azt következteti, hogy Milovics és Orbic összeköttetésben állottak egymással.

Ugy Milovics, mint Milosevics, aki később csatlakozott hozzájuk, látták Princip és Grabez fegyvereit, de sem Princip, sem Grabez nem tett nekik említést a merényletről. Tobut közelében Milovics és Milosevics eltávoztak meggyőződést szerezni arról, nincs-e veszély a közelben. De nemsokára visszatértek Cibrilovics Veljkóval, mire aztán végleg eltávoztak. Cibrilovics Veljkó megkérdezte, hogy a bombák és fegyverek Ferenc Ferdinánd trónörökös elleni merényletre szolgálnak-e. Az összeesküvők erre igennel válaszoltak. Cibrilovics erre oldalazsába rejtette a fegyvereket és az összeesküvőket Kurovics paraszt házába vezette. Kurovics vádolt, valamint a Cibrilovics által hívott Stjepanovics látták a bombákat és a fegyvereket. Grabez ezekkel az emberekkel nem beszélt. Gubrilovics utasítására Derovics és Stjepanovics az összeesküvőket fegyvereikkel együtt kocsin Tuzlába vitte. Ciganovics még Belgrádban figyelmeztette az összeesküvőket, hogy Tuzlában egy Jovanovics Mirko nevű jó szerb lakik. Cibrilovics ugyanezek ehhez utasította őket.

A parasztok a fegyvereket Jovanovics Jirkóhoz vitték. Jovanovics az összeesküvőket Tuzlába, a Szerbszka Pitanikába várta, ahol megállapodtak a fegyverek őrzésére és tovább szállítására vonatkozólag. A fegyvereknek Tuzlából Szerajevóba való szállítása és az összeesküvőknek Szerajevóba való utazását illetőleg Grabez egyezéssel vall Principkel. Szerajevóban a három összeesküvő többször tanácskozott Ilios Danilóval, akinél a fegyvereket elhelyezték, hogy miként hajtsák végre a merényletet. Grabez látta, hogy Ilios még más három összeesküvőt szerzett és úgy látta, mintha Ilios nem bíznék nagyon benne, hogy képes lenne a merényletet elkövetni, mert Ilios az irányban tapogatózott, hogy nem állna-e el a merénylettől. Grabez azonban szilárdan megmaradt elhatározásánál. A merénylet napján Ilios kiosztotta a bombákat és fegyvereket az összeesküvők között.

(Grabez a Caserija Cuprián foglalt állást),

hogy az esetleg a konakból automobilon visszatérő főhercegre rálöhessen.

Midőn az első bombarobbanást hallotta, elhagyta helyét és Principet kereste, akit azonban a nagy tolongásban nem talált. Nemsokara ezután két lövést hallott. Villámgyorsasággal terjedt el ekkor a trónörökös halálának híre. Grabez erre menekülni próbált. Pelecebe, majd Racába ment, ahol azonban a szerb Visegrád felé vezető uton letartóztatták. Ő is el volt tökélye, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökösét megölje. Tettének oka egyedül a nagyszerb eszme volt, amely eszme megvalósításának Belgrádban nyert értesülése szerint a trónörökös ál-

lott utjában. Grabec vallomása szerint az egész vállalkozás feje Princip volt. Végül azt vallja Grabec, hogy az összeesküvők bombái a kragujeváci gyár bombáihoz hasonlítottak.

(A bűntársak megszerzője.)

Ilio Daniló, a következő vádlott, siralmas alak. Falusi néptanító volt, majd hivatalnok Szerajevóban, a szerb nemzeti banknál. A Srbska Rjeas és a szociálista Zvono című lapoknál is dolgozott. Az elnök kérdésére elmondta, hogy Princip jó barátja volt, akinek politikai nézeteit osztotta. Áprilisban levelet kapott Belgrádból. Princip azt írta benne, hogy meg fogják ölni a trónörökös Szerajevóban, ő szerez hozzá fegyvereket Belgrádból, de Ilio iparkodik segítőitársakra szert tenni. Vállalkozott rá. Később értesítette őt Princip, hogy a bombák és a pisztolyok már Tuzlán vannak Jovanovics Milko kereskedőnél. Elutazott tehát Tuzlába, de nem merte átvenni a neki szánt bombát és a browningot, mire abban állapotot meg, hogy Jovanovic juttatja el azokat Szerajevóba. Így is történt. Jovanovicsal Do-

boljban találkozott, együtt utaztak Szerajevóba és itt Ilio elrejtette a bombákat szobájában, amelyben együtt lakott Princippel. Bevallja, hogy Szerajevóban 6 magyarázt el két társának, akiket ő nyert meg a terv számára, miképpen kell a bombákkal bánni.

(Tanfolyam a bombavetésre.)

Cabrilovics Vasó az ötödik vádlott. A szerajevói gimnázium hatodik osztályos tanulója volt a merénylet idején. Dicsékszik vele, hogy lelkes szerb nacionalista és az volt az ideálja, hogy a déslávok mind egyesüljenek és alakítsanak egy nagy Szerbiát. Mikor meghallotta, hogy a trónörökös látogatába jön Szerajevóba, kész volt a tervvel, hogy meg fogja ölni, de nem volt hozzá fegyvere. Beszélt a dologról Gyukicsesal, aki elvezette őt Ilicéhez. Itt hallotta, hogy a merénylet terve már megérett és Szerbiából fognak fegyvereket kapni. A merénylet előtt való szombatán Ilio értesítette őt és Popovicot, hogy legyenek délután Bendbarban. Mind a ketten pontosan megjelentek és Ilio őket ott az erdőben kitanította a bombák kezelésére.

Visszavonulnak az oroszok Galiciában.

Kárpátokon túl üldözzük az ellenséget. — Offenzívánk sikerei.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, október 15.

Berchtold távirata győzelmeinkről.

Róma. A császári és királyi osztrák-magyar nagykövetség Berchtold Lipót gróf külügyminisztertől ma a következő táviratot kapta:

Az orosz csapatok, amelyek Máramarosba betörték és amelyek csapataink által visszaverettek, ismét menekülésre kényszerítettek. Szurdoknál és Kislónkánál. A Kárpátok völgyében kénytelenek voltak ágyúikat és munióijukat hátrahagyni. A Beszkidekén és Vereckénél offenzívánk növekedett erőben és egész Slavskó-ig és Tusolká-ig fejlődött ki, amely két helység már Galiciában, van északnyugatra a Stryj-től. Ugyszintén Turka, amely Galiciában délkeletre Przemyśltől van, csapataink kezébe jutott. Ezer foglyot ejtettünk.

Przemyśl előtt Siednicka erősítés ellen a keleti fronton egy támadás visszautasítván, az oroszok visszavonulása általánossá vált. A várnak keleti frontja is teljesen ki van ürítve.

Az ötödik és hatodik orosz gyaloghadosztály, amelyet Lancutnál Przemyśltől északnyugatra megtámadtunk október 9. és 10-én, jelenleg visszavonulóban van a San-folyó felé. (Pol. Hir.)

Orosz vereség Varsó alatt.

Bécs. (Cenzurálva.) A gróci Tagespost haditudósítója a katonai cenzura engedélyével az orosz harcéri helyzetről a következőt jelenti:

Chyrow felől előnyomuló csapataink elérték a Sambor vidékét. A kárpáti szorosokból Turka, Tucholka és Stawko irányában előnyomuló csapataink az oroszokat Drohobytz irányában való gyorsabb visszavonulásra kényszerítik.

A Przemyślen át menetelő csapatok a vár védelme alatt nyomulnak előre. Erősebb orosz utóvédek csapatainkat gyakran ütközetekbe kényszerítik, a melyek azonban reánk nézve kedvezően végződtek. Jaroslau és a San torkolata közt levő vidéken csapataink elfoglalták az összes San-átjárókat. Az oroszok észak felé vonulnak vissza.

Valószínűnek tartják, hogy az oroszok visszavonulásuk után megállanak és csapatainkkal ütközetbe bocsátkoznak.

Ivangorod és Varsó felé nagy csapatszálítások történnek. Egy nagyobb orosz sereg elővédje Varsótól délre át akarta törni a német harc vonalat, azonban vereséget szenvedett és kénytelen volt a váróvezet területére visszavonulni.

Visszavonulnak az oroszok.

Bécs: Az orosz harc vonal nagy kiterjedése a Reichspost szerint a przemysli nagy orosz csapatfelvonulásoknak tulajdonítható. Az oroszok nagy erőket vonultatnak föl, hogy a mi offenzívánkat bizonyos stádiumban visszatartsák és az orosz trént biztonságba helyezék. Ha ez sikerül, akkor az oroszok visszavonulása még a döntő ütközet előtt várható. (Bud. Tud.)

Oroszország finn katonákat toboroz.

Stockholm. Finnországban az összes polgári örvényzéseknek megszüntették és orosz haditörvényszékekkel pótolták. A finnek arra kényszerítették, hogy a tízenyolc és negyven év közötti polgárok lépjenek be az orosz hadseregbe. (Bud. Tud.)

Megváltoztatják a Dardanellák aknaterveit.

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.) Konstantinápoly: A török admirális megváltoztatta az aknák elhelyezését, miután az angol tengerészeti bizottság, amely távozása után Athénbe ment, valószínűleg elárulta az admirális aknaterveit. (Tüviroda.)

Menekülés a szerb táborból.

(Sáncokat építtetnek a szerbek foglyaikkal. — A rosszkedvű hadsereg.)

— Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

Az Agrarmer Tageblatt egy szerb hadifogságból menekült katona érdekes elbeszélését közli. A katona sok érdekességet mondott el a szerbek tábori életéről.

— Én és az én fia — mesélte a katona egyik bajtársa apjának — koromsötét éjszakában előrsőn állottunk. Közvetlen mögöttünk egy védő patrouille volt a számunkra semögött még egy nagyobb osztag. Az utóbbit egy oldaltámadással az ellenség arra szorította, hogy visszavonuljon s már nem volt idejük, hogy erről minket értesítsenek. Így minket magunkra maradtunk, csapatunktól el voltunk vágva, amikor egy erős szerb patrouille jött hozzánk és elfogott. Hálát adhattunk az istennek, hogy az életünket meghagyták, minthogy nem adtuk meg magunkat önként. Így kerülünk szerb fogságba. Szerencsére nem szállítottak el azzal a fogoly transzporttal, amelyet Nisbe irányítottak. Legelőször is egy ellenséges táborba vittek, ahol mindenről kikérdezték. Valótlán és szándékosan ellentmondó közléseket tettünk, hogy úgy mutassuk, mintha nagyon tájékozatlanok lennénk. Aztán felvittek a Vlaschie-Pianinára, onnan mélyen le egy vasúti vonalra, a zawiakai utra.

Milyen különbség van a szerbek tábori élete és a mieink között. Mindenütt züllöt külsője, rosszkedvű, elégedetlen embereket láttunk, akik egy szót sem szóltak egymáshoz. Sok sebesült is volt ott, akiket már napok óta nem szállítottak el a harc vonal mögötti területről. Csakhamar megtudtuk, hogy miéért nem szállítottak Nisbe. Már a következő napon — azt hiszem északnyugati irányba — előretoltak és felügyelet alatt reggeltől estig lövészárkokat és tűzérési fedezőket kellett ásniuk. Hogy minket annyira elől, olyan közel az ellenséghez alkalmaztak, ez annak a jele, hogy a szerbeknél nincsen nagy bőség a csapatokban és hogy saját frontjukból nem nélkülözhetik az embereket. Ami a bánásmódot és ellátást illeti, nem panaszkodhattunk. Hisz kellett, hogy enni adjanak nekünk, amikor olyan nehéz munkát követelték tőlünk.

Legfőbb vágyunk természetesen az volt, valahogyan visszajutni a mieinkhez. Csakhamar alkalom kínálkozott erre. Megint koromsötét éjszaka volt s mi lámpák fénye mellett, amelyek tejüveggel voltak betedve, földmunkálatokat végeztünk. A kiemelt földet körülbelül ötszáz lépésnyire oldalt kellett vinni, ahová másnapra sáncokat építettünk volna két altiszt és néhány közkatona ügyelt ránk. Én és az én fia megbeszéltük egymással, hogy megkíséreljük a menekülést. Végül a sötétség védelme alatt egyedül ellopóztam onnan. De csakhamar észrevették eltűnésemet és a felügyelő katonák vaktába utánam löttek. Ostoba véletlen lehetett csak, hogy egy lövés a bal lábszáramat érte. Noha nagy fájdalmam voltak — amelyek egy félóra múlva megszűntek ugyan — tovább szaladtam. Később már csak nehezen vonszoltam magam, uttalanul, áthatolhatatlan sűrű erdőn, csatornákon, szakadékokon keresztül, úgy, hogy azt hittem már, eltévedtem és nyomorultul éhen fogok veszni. Mikor felkelt a nap, bátorságot merítettem megint és tovább vonszoltam magam, amennyire lehetett. Csak az az egy gondolat foglalkoztatott, hogyan tudnék közeledni a mieinkhez, anélkül, hogy ellenségnek tekintsenek. Hisz kockán lett volna az életem még akkor is, ha a mi katonáink puskacsőve elé jutok. Végre tízenhárom órai vándorlás után egy ezredünk előrséhez jutottam. Magasra tartottam a kezemet, nem bántottak. A kimerültségtől csak most rogytam össze. Köközhelyre vittek, ahol felüdtettek és bekötözték sebemet. Az én fia még bizonyára odaát van Szerbiában. Ha Isten akarja, haza fog térni ő is.

Sikereink titka a galíciai harctereken.

— Offenzívánk eddigi eredménye. — Végrehajtva a haditervünk. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

A Pester Lloyd bécsi katonai köréből a következő összefoglaló képét adja északi harcaink második szakaszának:

Annak a nagy küzdelemnek, amelyet a szövetséges seregek Galícia és Orosz-Lengyelország földjén már legközelebb fölvesznek, bevezető, előkészítő hadműveletei eredményesen történtek meg. A döntő ütközet előtt érdemes foglalkozni a küszöbön álló nagy esemény előzményeivel.

A második lebergi csata után csapataink, amelyek a lublini kormányzóság földjén és Lemberg előtt állottak, visszahúzódtak a San mögé. Az a föltevés azonban, hogy a San nyugati partján újabb ellentállást fejtünk ki, — amint ismeretes — nem valósult meg. A San vonala ugyanis nem nyújt megfelelő és kedvező terepet defenzív kifejtésre és a San nyugati partjai mentén föllálitott csapatokat könnyen a Visztulának szoríthat az ellenség. Ezeket a körülményeket vette figyelembe hadvezetésünk, amikor elhatározta, hogy az osztrák és magyar haderőt a Dunajec folyó mögött vonja össze, amivel eléri azt is, hogy a három hete tartó elkeseredett és véráldozatban bőszűs harcok után hosszabb pihenőt juttat csapatainknak. A Dunajecnél nyugatra, természetesen erősséget nyújtó terepszakasszon történt meg seregeink új fölvonulása. A csapatok kiogészhíhatték megrikított soraikat, rendbehozták ruházatukat, elegendő municiót kaptak és hosszabb ideig pihentek.

Hasonlóan erős és biztos terepen: a Nida folyó alsó szakaszában történt meg a német csapatok gyülekezése. Az újabb német erők legnagyobb részt vasuton vonultak föl Krakóig, ahonnan gyalog folytatták útjukat a kijelölt pozíciókba. Az együttes osztrák-magyar és német haderő fölvonulásának arcvonala tehát északkeletnek irányult. Ezuttal eltértek a szokásos csapatmozdulatoktól és nem vetették csapataink elé erős lovasságot, hogy az oroszok a lovascsapatok felbukkanásából ne következtethessenek csapataink összevonásának helyére. A felderítést lovasság helyett kizárólag repülőgépek végezték. Mozdulatainkat így teljesen titokban tudtuk tartani és ennek a fáradságnak meg is lett az eredménye.

Szeptember 28-án az említett terepszakasszon gyülekezett seregeink egyes részei elindultak és a szárnyakon álló csapatoktól jobbra-balra és előttük megkezdtek az offenzívát. Már ez a részleges előrenyomulás is hátrálásra kényszerítette az oroszokat. Biecznél — alig harminc kilométerre csapataink gyülekezési helyétől — egy orosz lovashadosztályt leptek meg az előrenyomuló seregek és teljesen szétverték az ellenséges lovasokat. Az orosz lovasságot épen azért engedte ennyire előrehatolni és a Dunajec vonalához közelíteni hadvezetésünk, hogy bizonytalanságban tartsa és tájékozatlanul hagyja az ellenséget tulajdonképeni szándékaink felől. A bieszi harc után seregeink déli oszlopa Gorlice és Zmigrod vonalában az ellenség megfigyelésétől mentesen kezdhette meg az előrenyomulást. A Visztulától északra Kielcétől indultak előre erős német csapatok, amelyek az előttük talált orosz lovasságot Radom felé üzték vissza. Ez a mozdulat az orosz hadvezetését arra a föltevésre bírta, hogy a német előnyomulás csak Ivangorod felé történhet.

Oktober negyedikén a szövetséges osztrák-

magyar és német seregek együttesen operálva elérték a Klimontow—Opatow—Ostrowiec vonalat és a Radomtól délre fekvő vidéket. Klimontow és Ostrowiec között nagyobb orosz haderő állt — két vagy három hadtest — a melyet a Visztula tulsó partjára szorítottak vissza. Ugyanezen a napon kezdte meg a Dunajec mögötti terepről erőteljes előrenyomulását az osztrák-magyar derékhad a Tarnow—Rzessow közti vasutvonal mindkét oldalán. Előrenyomulásunk útjában csak kisebb orosz erők állottak és ezeket apró csatározásokkal a Rzessow—Sanok vonalra vetettük vissza.

A Visztulától északra a szövetséges csapatok ezután folytatták előnyomulásukat a Visztula felé és az erőszakolt meneteléssel előbük küldött nagyobb orosz seregeket is visszaszorították a folyó tulsó partjára. Radomnál két és fél orosz lovashadosztály szenvedett vereséget és az orosz sereg főtartálékának egy részét is, amely az Ivangorodi erődtől vonult ki, visszaűzték. Az október negyedikén és ötödikén lefolyt lengyelországi harcokból kétségtelenül kitűnik, hogy az orosz hadvezetés még szeptember utolsó napjaiban is teljesen tájékozatlan volt a mi főhadvezetésünk szándékai felől. Ivangorod útjának védelmére például az erődtések megszálló katonaságát kellett elővezetni, mert más haderő nem állott rendelkezésre. Csak október 2-án kerültek elő a Tanaw vidékéről és keleti Galiciából erősebb orosz csapatok, amelyeket Zawichost és Josefow között és Lublintól Ivangorodig terjedő vidéken vonultattak fel. Azt a szándékát azonban már nem tudta keresztülvinni az orosz fővezetés, hogy a Visztula középső szakaszánál offenzíven áttörjön és az osztrák-magyar seregeket a Visztulától délre eső területre kényszerítse. Az orosz főhadiszálláson rosszul becsülték meg a Visztula mentén fölvonult csapataink erejét és későn küldték ellenünk az erősebb sereget. Ahol az előreküldött orosz sereg ütközetbe bocsátkozott, mint például Opatownál, ott súlyos veszteséget szenvedtek. Ezalatt pedig az osztrák-magyar hadsereg északi szárnyától védett vonalra támaszkodva, gyorsan haladt előre a San felé. Az orosz csapatok Tarnobrzeg, Lancut és Dynow mellett egymásután szenvedték a vereségeket. Ma már — mint tudjuk — a San vonala a fölmentett Przemysellel együtt a mienk.

Csapataink most már a San és a Visztula folyók partján állanak és lehetőleg széles vonalban átkelésre készülnek a folyón túlra. Délről Przemysl erős vára biztos hídfő ahhoz az átkeléshez, amely gyorsan nagy erőket juttathat a Lemberg előtti tájakra. A Kárpátokból előnyomuló erők pedig az orosz haderő déli szárnyát erősen nyugati irányban szorítja Lemberg felé. Déli seregünk működése van hivatva arra, hogy megkönnyítse az északon operáló csapatok helyzetét. A nagy ütközet kezdetét a Visztula középső folyása mentén elkeseredett harcok fogják jelezni.

A nagy ütközetet előkészítő operációk terve igazán mintaszerű volt és bámulatos, hogy az egymástól távol eső területen működő seregek — a német erők és a mieink milyen pontosan, egyöntetűen oldják meg a rájuk rótt feladatot, amely győzelemmel kecsegtet. A győzelmet azonban hosszú és óriási csatában, kemény harcra kell kivívni.

Orosz sebesültfosztogatók kezében.

(Ellenséges fogságból szabadult katona elbeszélése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

Az északi harcterről Aradra szállított sebesült katona beszélt el ezt a kalandot:

— Augusztus 31-ike volt, amikor a kora reggeli pirkadásnál az oroszok gyilkos tüzelésbe kezdtek. Minthogy őt nem láttunk, a heves golyózáporban előre mentünk és csakhamar szuronnal vertük vissza az oroszokat a legközelebbi faluba. Közben számos fegyvert zsákmányoltunk. Az ütközet azután folytatódott, míg hirtelen olyan hatalmas tulerővel találtuk magunkat szembe, hogy ha kikerülni akartuk a teljes és haszontalan megsemmisülést, kénytelenek voltunk visszavonulni. Az oroszok építette és most általuk kiürített lövészárkokban álltunk, amelyek olyan mélyek, hogy láthatatlanná teszik az oroszokat. Így nem volt valami könnyű feladat kijutni belőlük és egyenkint visszasietni. Legtöbbszörnek azonban mégis sikerült kijutni az árkokból. Már én is kihúzódkodtam valahogy a gyorsan néhány lépésnyire hátratelé siettem, amikor gyenge ütést éreztem jobbik lábazáramon és a földre roskadtam. Nem volt időm habozni: balra és jobbra tölem fűtyültek a golyók a mint a jégdarabok, kopogva lecsaptak körülöm. Olyan borzasztó volt a golyózápor, hogy fel se mertem emelni a fejem, hogy megnézzem a sebamet és bekötözzem. Ahogy lebuktam, úgy fektüdtem ott, a csak arra gondoltam, fedve vagyok-e. Éreztem, hogy a vér csorog sebamból. Ebben a helyzetben mozdulatlanul maradtam, délig, amikor a fegyvertűz gyengült.

Lassanként azután előtűnedezt néhány orosz, akik szemlét tartottak a csatamezőn. Hozzám is jött egy orosz gyalogos. Azt hittem, hogy utolsó pillanatom, amelynek ma szakadatlanul szemébe néztem, most végre elérkezett. De mikor közelebb jött hozzám az orosz, nem találtam nagyon visszataszítónak és megkísértem, hogy jelekkel arra kérjem, kötözzék be a sebamet. Ő megértett és hozzáfogott, hogy segítsen rajtam. De olyan ügyetlenül viselkedett, hogy megkértem, engedjen el. Megtette. De most jutalmat akart. És ekkor kezdődött tulajdonképeni munkája.

Ugy látszik, nagyon éhes volt, mert legelőször a konzervdobozaim után nyúlt, melyekből kettő volt nálam. Akkor kikutatta bornyomat és háti zsákomat, elvette a fehérneműmet és egy darab kőkeménységű keayeret. Ezután baloldali belső zsebemből kivette a feljegyzési könyvem, amelyben több, otthoni ismerősöktől kapott levelezőlap volt. A könyvecskét keresztülapozta és úgy látszott, nincs nagyon megelégedve zsákmányával. Meg akartam vele érteni, hogy ránézve semmiféle értéke nincs a notesz-könyvnek. Azt hiszem, ezt meg is értette, mert a könyvet visszadugta később a zsebembe és baloldali nadrágzsebembe nyúlt, hihetőleg azért, hogy pénzt keressen. De a pénz a jobb oldalamon volt, amelyen fektüdtem. Amitől féltem, — hogy tudniillik egyszerűen megfordít, avagy lábával, vagy fegyverével másik oldalamra fektet, — nem következett be. Talán mégis megelégedett zsákmányával és elbucszott. Ha ma, itt a kórházban visszagon-dolok erre a jelenetre, nem állhatom meg, hogy ne mosolyogjak a jóindulatu, éhes emberen. Aztán megint egyedül fektüdtem, a gondolataim még az orosz katonánál jártak, aki elég udvariasan bánt velem. Majd odajött az első

orosz egészségügyet patrullák, és kórházok között, de ott hagyott feküdni.

Kevésrel ezután jött egy másik patrulla. Felemelték és egy kocsihoz vitték. Véletlenül néhány fegyverlövés hallatszott éppen ebben a pillanatban. Abban a házban, hogy a kócsok osztrákoktól származnak, engem leejtettek és ahogy csak tudtak, elszaladtak. Végül egy harmadik orosz patrulla szedett fel. Egészségügyi kocsi egy közeli faluba vitték, ahol egy házban lerakták. Az éjszakát itt töltöttük. Másnap reggel teát kaptam. Már előzőleg megjött az a parancs, hogy a félig-meddig szállítható állapotban lévőket és a könnyen sebesülteket az ország belseje felé kell irányítani.

Hála nebes sebemnek, én nem tartoztam ezek közé és így menekültem meg. Mert különben ma is Oroszországban lennék még. Tehát ott maradtam abban a házban fekve, míg dél felé egy polgári ruhába öltözött ur jött hozzánk, aki láthatólag már előbb is érdeklődött irántunk és ez mondta, hogy valószínűleg osztrákok közelednek. A falut, amely a mi jövetelünkkel tele volt orosz csapatokkal, most egészen kiürítették. Délután három órakor tényleg megérkeztek az első osztrák tisztek és kiszabadtak rövid fogságunkból. Egy osztrák csapatkórházba szállítottak aztán — most végre szerencsésen hazajutottam.

„Orosz berendezkedés a kárpáti tartományokban“.

(Készülődés az eloroszosításra. — Nagyhangú tervek az orosz nép félrevezetésére. — Román földbirtokok és iskolák elvétele.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

Oroszország, a diplomáciájáról és hazugságairól híres cári birodalom ismét visszatér a régi kopott recepthez: Potemkin tábornokhoz. Az ő kasírozott falvait mutatják az orosz népnek, amely a fogságba jutott orosz költő szerint nem hisz a cárnak, hanem haza akar menni a családjához. Oroszország államférfiai most egy olyan színházat játszanak, melyhez hasonlót a világ még nem látott. Azzal csalják a hivatalos táviratok hazugságaival narkotizált birodalom népeit, hogy az orosz hadsereg már elfoglalta és leigázta végleg az osztrák-magyar monarchiát, amely mint hódított tartomány hever a cár lábainál. Tegnapelőtt, amikor pánikszerű futással menekültek az orosz hadak a San folyón túlra, azt kürtölték világgá Petrogradból, hogy Krakkónál döntő csatában a végső csapást mérték seregünkre az orosz hadak. A háborun kívül a hazugságok hadjárata ellen is kell védekeznünk és ezért kell elmondanunk, hogy Oroszország fővárosában már összeült az orosz-galíciai egyesület közgyűlése és kidolgozta a Galiciában és Magyarországon élő rutének eloroszosítására vonatkozó tervvezetét, amelyet egyrészt a szent szinódusnak, másrészt pedig a kormánynak adtak át végrehajtás céljából. Kómikus lesz az orosz hazugságok bukása. De megérdemlik, hogy azok, akik hazugságban éltek, végbukásukban se legyenek tragikus vonások, amelyek az emberi részvételt érdemelnék ki.

Szentpétervárott, — mint a *Novoje Vremja* című lap ma érkezett száma írja — szeptember 21-én tartotta meg a galíciai orosz-egyesület az ülését, amelyen igen sokan vettek részt. A tanácskozást az említett lap főszerkesztője, az ismert Vergun Dimitrij nyitotta meg azzal a kijelentéssel, hogy Bobrinszky gróf, az elnök személyesen vesz részt a „galíciai Oroszország” felszabadításában. Egy héttel ezelőtt „zuzódó” szenvedett, de most már jobban van. (Ebből az következik, hogy a *Berliner Tageblatt*nak és ennek nyomán az *Aradi Közlöny*nek az a jelentése, hogy a gróf ellen Kiewben merényletet követtek el, mégsem volt alaptalan híresztelés, mint ezt az orosz sajtó igen erősen állította. A szerk.)

Alelnökké Ewdokij északamerikai püspököt választották meg, aki hosszú beszédben dicsőítette Oroszország győzelmeit. Ezután gyászistentisztelet volt a „*Prikorpatkaja Rusz*” elesett felszabadítóinak lelkiüdvéért, majd pedig ünnepelték Nikolajevics nagyherceg főhadparancsnokot. Most a lemergi hazaárulási pör-

ben fölmentett Bendazink Semen szólalt fel. Részletes jelentést tett Galícia mostani helyzetéről és javaslatokat terjesztett elő az orosz kultúra átültetésére és megerősítésére a keletgalíciai városokban.

Felsorolta, hogy ezekben a városokban milyen kereskedelmi, gazdasági és hitelintézetek vannak és azt proponálta, hogy ezeket ne pusztítsák el, hanem fejlesszék, mert ennek a Kelet-galíciai városok gyors russzifikálása lesz a következménye. Orosz birodalmi mintára szervezni kell a kisember hitelét, életbe be kell léptetni az orosz törvényeket és ennek nyomán gyorsan virágzásnak fog indulni Galícia, Bukovina és észak Magyarország parasztsága, polgársága.

Nikaworow J. a második előadó a népművelődési kérdéssel foglalkozott oroszosítási szempontból.

Végül Tickon archimandrita, aki Argentínából utazott a gyűlésre, a Délamerikába kivándorolt galíciaiak helyzetét ismertette és panaszkodott a miatt, hogy az ortodoxok elnyomják őket.

A gyűlés a következő javaslatokat fogadta el:

1. A szent szinodus megkeresendő az iránt, hogy nyisson ajtót azoknak a galíciai és magyarországi „oroszoknak”, akik az oroszországi papnevelő intézetekbe akarnak belépni és az egyház történelem körébe vegyék fel a kárpáti országok egyházainak történelmét is.

2. A közoktatásügyi minisztériumot megkeresik, hogy a galícia- és bukovinai iskolákat szervezze át orosz tanintézetekké.

3. A parasztság jólétének emelése céljából szükséges: a kishitel szervezése a Parasztbank (Krestansijank) hatáskörének Galiciára és Bukovinára történő kiterjesztése által, továbbá az által, hogy azok földbirtokai, akik az orosz csapatokkal szembe ellenséges magatartást tanúsítottak, orosz parasztlakókat szelósztatnak.

4. A háboru után elő kell mozdítani a galíciai kivándorlók visszatérését Amerikából és le kell telepíteni őket vagy a hazájukban, vagy valami más alkalmas helyen.

Ezekből a határozatokból a katolikus és ukránai gyűlölet kiabál ki és leplezetlenül elárulja a „felszabadító” igazi szándékait.

A gyűlés nemcsak a keletgalíciai, bukovinai és ukránai, hanem a lengyel és román iskolák eloroszosítását is követeli. Fel akarják parcellázni a lengyel és román földbirtokot, mert ezért akarják a Parasztbank kiterjesztését Galiciára és Bukovinára.

Azonban hol van már szeptember 21 és hol lesznek az oroszok, mire ezek a javaslatok eljutnak a szent szinódushoz és a kormánynak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Előre!

Szombat: Előre!

* Bőském operett, Dióssy Nusival a címszerzőben került színre vasárnap délután; új lesz még a darabban Járny Sándor a Tartalékos hadnagyban. Este Huszárosiny, Vahot Imre népszínműve kerül előadásra. A két főszerepet Rontay Boriska és Kiss Miklós játsszák. A darab tele van szebbnél szebb katonadalokkal és táncokkal. A huszároszólót Rontay Boriska táncolja. — Mihály pápa leánya. A most írott aktuális darabok közt kiemelkedik Sas Ede műve, amely az ország minden színpadán diadalal került színre. Aradon 20-án lesz a bemutatója.

* Nehéz motoros útegeink. A Givot, Namur, Maubeuge és Antwerpen erődök bevétele-nél olyan óriási sikert ért nehéz motoros útegeinknek kitűnően sikerült felvételeit mutatja be „A hadsereg” ma megjelent száma. E füzetben mutatja be a 30.5 cm. hajóágyúk óriási lövedékeit. A Hadsereg e száma 48 szebbnél-szebb képpel van tarkítva és egyes száma 60 fillérért minden könyvkereskedésben és a Máv. pályaudvarain kapható.

* Senki leánya. (Nagy amerikai dráma az Apollóban.) A végtelen tenger elhagyatott kis szigetének vendége akadt egy napon. A főnyenyen egy kis leányka ébredt fel. Könnyesen megriadtan nézte az óceán sima tükrét s emlékeibe lassan visszaidőzte egy borzalmas éjszaka tragikus emlékeit. Hónapok, aztán évek teltek el. A senki leánya így élte át elhagyatott Robinson életét. A ruháját falombokból fonta össze s bogycikkból szedett táplálékot. Évek múl-tán a háborgó tenger a szigetre vetette Arthur Jackson, a fiatal milliommot, akit egy borzalmas hajókatasztrófa feleségétől s gyermekétől szakított el. A vadon leánya megpillantotta a sziget másik élőlényét s riadva menekült tőle. A hajótörött milliommotnak is szokatlan látvány volt a borzas hajú, elhagyott teremtes. Száműzött, tragikus sorsuk összehozta őket. Az ősember zavartalan tiszta boldogsággal éltek s gyermekük is született. Egy napon hajó jelent meg a látóhatáron. Egy yacht kötött ki a szigeten s Alihe, Jackson milliommot felesége jött, aki hónapok óta bolyongott a tengeren férje után. Onfeledten, boldogan om-lottak egymás karjaiba. Aztán elindultak felkeresni a senki leányát, de őt már nem találták. Tudta, hogy férjéért eljött a mult. A régi asszonya jött el, akit jobban szeret, mint őt. Neki nem érdemes élni. Felkarolta kis gyermekét s a vulkán kráterébe vetette magát. Ez a megkapó, drámai színekkel megfestett meséje annak a nagyszabású amerikai képeknek, amely az idei szezon slágere s amelyet péntektől kezdve mutat be az Apolló színház. 3

* Nick Winter kalandja. (Detektívalager az Urániában.) Rög nélkülözötte színházunk közönsége a világ legelső detektívszínészt, a csodálatos ügyességu Wintert, aki produkcióiban az elmésségnek, a felforgatnak és a gyorsaságnak tüneményes tanubizonyosságát adja. Most is egy hivatásos betörő üldözése közben jeleskedik. Egy bankár házában nagy betörés történik, a biztosító társulat Wintert bízza meg a tettesek kiderítésével. Hossza vad hajsza kezdődik: a tolvaj ügyessége előtt esődöt mond minden tudomány. A detektív a bankár barátjára gyarmakszik, de az nagyon ügyesen kisiklik kezei közül. Nagy nehezen sikerül végre a gavallért tettenérni és a rendőrségnek átszolgáltatni. A kép telve van izgalmas hajszákkal, idegizgató jelenetekkel, de távol van tarta minden, ami undort, félelmet támaszthat. 5

„Ügyvédek, kereskedők, iparosok, pénzintézetek és sokan mások, nagy érdeklődéssel várják Mátyás Jenő kamarai s-tikár e hó 20-án megjelendő, a moratóriumról szóló művét, mely e fontos és csaknem mindenkit érintő tárgyat kimerítően és világosan ismerteti. A munka ára 1 korona. Az utólag megjelendő időközi pótlások külön egy koronába fognak kerülni. Megrendelhető Kerpel Izó könyvkereskedésében.

* Az édes angyal szenzációs vigjáték legközelebb az Urániában. 5

* Előre. (Gábor Andor alkalmi színműve.)
Rövid idő alatt a harmadik alkalmi színdarabot mutatta be ma este az aradi színtársulat. Amit Budapesten a Király, a Magyar, a Vigezinbáz külön-külön, más szereplőkkel, más-más közönségnek is játszik, azt az aradi nagyon megcsappant és hangulatba hozó hozható közönség majdnem egyszerre kapja meg. Ez az egybefuzsolása az alkalmi daraboknak, azt mutatta meg, hogy akármi is a hazafias, harcias színművek címe, vékony tartalmuk kevés híján egyforma. Mindegyikben

ott van a hős hadnagy (esetleg főhadnagy) a jóízű közlegény, az áruló szerb nő, a kémkedés, a nemzeti lobogó, a puskaropogtatás. Mindez szép, szép, de se nem háború (ami a közönséget érdekelné) se nem lelkesítő lehet-e már jobban lelkesednünk? se nem színmű, amiért rendszeren színházba megyünk. Talán majd ha az alkalmi darabok inváziója befejeződik, nagyobb érdeklődéssel találkozunk az aradi színtársulat működése a közönségnél, mint eddig. (+)

Uj harcok Belgrád előtt.

— A zimonyi harctér eseményei. —
— Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársától. —

Zimony, október 14.

Huszonnégy órai szakadatlan vonatrázás után ma, szerdán délelőtt tizenegy órakor megérkeztem Zimonyba. Ez a város már beleesik a déli harc területébe, tehát érthető, ha idegeneket nem igen engednek be. Szerencsés körülmények összejárása lehetővé tették, hogy szerdán estig Zimonyban tartózkodhassam és hivatalos személyiségek védelme alatt végigjárhattam a várost, végigszemlélhettem a mai nagyszerű ágyuharcot és megtekinthettem ama középületek belsejét, ahol a szerbek rövid vendégszereplésük alatt a legaljasabb rablásokat követték el. Azt a rendkívül érdekes képet, amelyet most Zimony és környéke nyújt, nem részletezem most, mert arról külön cikkben akarok beszámolni. Itt csupán a Belgrád és Zimony között lévő harctéri helyzetet akarom röviden vázolni, mert az utolsó vonat nemsokára indul, magán táviratot pedig nem továbbítanak.

Tudjuk, hogy a szerbek — amint azt hivatalosan is közölték — szeptember nyolcadikán betörték a Szerémségbe, illetve hadvezetőségünk beengedte őket, hogy jobb terepviszonyok közé csalva megtizedelje soraikat. És ez nagyszerűen sikerült is. Ó-pázu, Uj-pázu és Vojka között elterülő szép síkságon például nekünk oly kedvező helyzetünk volt, hogy négyezer emberünkkel tizenöt-ezer szerbet semmisítettünk meg. (Emellett a hősi emlékeket takaró csatatér mellett különben kocsin haladtam el.) A múlt hónapban megindított koncentrált támadások következtében tudvalevőleg a szerbek gyorsan kitakarodtak, rengeteg holttestet és foglyot hagyva hátra.

Azonban van még egy pontja a Szerémségnek, ahol körülbelül kétezer szerb tanyázik. Ez a hely: a Száva zimonyi hidjának bejárásánál van. A szerb kis sereg ugyanis itt nyakig áll az iszapban és a szó szoros értelmében pocsolyatenger veszi körül. Előre nem mozdulhat, mert katonáink fegyverét találja szemben magával, hátra pedig nem mehet, mert tüzeink szemmel tartják a Száva hidját és a Dunát s még éjjel csónakokon se tudnak átmenekülni. Mi gyalogsági harccal egyelőre nem kényszerítjük nagyon a beszorult ellenséget a kitakarodásra. Ugyanis a terep az eddigi folytonos esőzéstől nagyon nehézre vált úgy, hogy a támadó félnek derékig, sőt nyakig kell pocsolyában gázolni. Ha az idő jobbra fordul (amelynek előjeleima már itt szépen mutatkoztak) egy nap alatt kezünkbe kerül a bentrekedt szerb sereg. A mikor a parancsnokság szükségesnek tarja, támadásokat intéztet a kiéhezés fenyegető veszedelme között lévő szerbek ellen. Ilyen támadás volt hétfőn, tegnap előtt is, amelyben a szerbek kétszáz halottat és négyszáz foglyot vesztek, nekünk pedig huszonöt súlyos és talán száz könnyebb sebesültünk lehet, de halálos sebesülés egy sincs.

Egyébként apróbb csatározások állandóan vannak. Szombaton történt, hogy őrünk jelentették:

— A kukoricából vagy tíz szerb merészkedett elő és a zimonyi vasuti állomás felé tart.

A mieink nem állották útját a kiéhezettségében előre merészkedő kis csapatnak; amikor aztán egész közel voltak, tölszolitották őket a megadásra. Ezek azonban fegyverhez nyultak. Két perc múlva már egyetlen szerb se volt életben a tíz közül.

Tegnapelőtt különös dolog történt. Egyik hadnagyunk néhány emberével egy falu fele hadianyagokat szállított. A kukoricából egy szerb altiszt kiugrott és a hadnagyra lőtt. A combján eltalálta. A szerb altisztet nyomban megölték.

A mi szanitéceiünkről csodás eseteket hallottam itt. A bátorságuk és az önfeláldozásuk határtalan. A hétfőn lezajlott ütközetben, mint említettem, nekünk is voltak sebesülteink, ami egészen érthető, ha figyelembe vesszük, hogy a szerbek a pocsolyában jól el tudták magukat sáncolni és egy ágyujuk is maradt ott. Az övig erő sárban igen nehéz a sebesültek összeszedése, különösen amiatt, mert nem tudni, hogy hason csuszva mikor terem mellettük, mikor bukkan föl a mocsárból egy-egy szerb. Két derék szanitécünket meg is ölték, amikor a sebesülteket összeszedték. Egy altisztünk egy napig feküdt a pocsolyás harctéren; amikor nagy nehézséggel a szanitécek rá tudtak találni, kézcsókolva köszönte meg nekik, hogy megmentették. A sebesült elmondotta, hogy a szerbek őt halottnak nézték, s elvették értéktárgyait. Az elfogott szerb foglyok rémes állapotban vannak. Még mindig egészen nyári felszerelésük van és legtöbbje csak csont és bőr.

Bolgár Lajos.

Heves harcok

a német-francia szárnyon

Sok millió belga hadiszákmány. — Beapták a franciák a belgákat. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin-Rotterdam, október 15.

Visszatért francia támadás.

Berlin. A nagy vezérkar jelenti: A főhadiszállásról jelentik: A franciák támadása Albert vidékén súlyos veszteségekkel a franciákra nézve vissza van utasítva.

Tengerpartig terjeszkedik a német jobbszárny.

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.) Rotterdam: Lille és a tengerpart között németek lázas tevékenységet fejtenek ki. Nyilván új támaszpontot keresnek a tengerparton, ami az ellenség operációit erősen hátráltatná. (Táviróda.)

A francia főhadiszállás harctéri jelentése.

Páris. A főhadiszállás 12-én reggel a következő hivatalos jelentést adta ki: Akcióinkat folytatjuk kielégítő körülmények között. Dacára annak, hogy az ellenség több ponton nagy háttal támadta pozíciónkat, azokat az egész fronton megtartottuk.

Balszárnyunkon, beleértve ide Labassé, Armendieres és Gassel környékét, az ellenséges lovassággal való összefüggéseink rendkívül hevesek voltak és bonyolultak a területek természete következtében. Az Oisétól északra csapatunk több helyen igen előnyös helyzetbe mentek át az eddigiekhöz képest. San-Michieltörvényen némiképp előrenyomultunk. (Pol. Hír.)

Óriási hadiszákmány Antwerpenben

Budapest: (Sajtóbizottság engedélyével.)

Berlin: A nagy főhadiszállásról: Antwerpenben ötezer fogoly van, legközelebb megkezdülnek a polgári öltözköztetett katonák is. Huszezer belga, kétezer angol katona hollandi tartományban lett lefegyverezve. Az antwerpeni hadiszákmány igen nagy. 500 ágyu, rengeteg lőszer, nyergek, számos lokomotív, waggon, automobil, kötszer, négy millió kilogramm gabona, sok liszt, szén, kender, tíz millió értékű gyapot, rész és ezüst értékek, páncélos vasúti vonat, több megtelt élelmezési vonat, rengeteg állatt. Belga és angol hajók a kikötőben, nincsenek. 34 német gőzös és a 3 vitorlás egy kivételével a kikötőben vannak, de a gépek használhatatlanok. Csak a Goebenau nevű Lloyd gőzös lett elsüllyesztve. A nagy zsillip intakt, egyelőre azonban elsüllyesztett csónakok használhatatlanná teszik. A kikötő sértetlen. A város keveset szenvedett.

Gentből futnak a belgák.

Berlin. Wolff ügynökség jelenti: A belgák Gentet csapataink érkezésénél gyorsan kiürítették. A belga kormány a hadügyminiszter kivételével Havreba ment. (Táviróda.)

Haragszik a belga király.

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.) Rotterdam: Nagy angol hajóraj jelent meg Ostendénél, hogy az antwerpeni helyőrség maradványait elszállítsa.

A franciák vonakodtak segédszervezeteket küldeni Belgiumba, ami elkedvetleníti a belgákat.

A belga király kijelentette, hogy nem megy a frontra.

Bombák Ostendére és Párisra.

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.)
Koppenhága: A német aviatikusok bombát dobtak Ostendéra. Páris fölé ismét kezdnek repülni. (Táviróda.)

London légi flottával védekezik.

Budapest. (Sajtóbizottság engedélyével.)
Londonból jelentik: A főváros védelmére hatalmas légiflotta mozgósítása be van fejezve. (Táviróda.)

Kép Páris utcáiról.

London. A Times párisi levelezője írja:

A lezárt üzletek és a gyászruhába öltözött asszonyok, szomorú látványt nyújtanak az örök vigasság városában. Egész nap betegszállító ko-

osikat lehet az utcákon látni és rengeteg épületen leng a vöröskarasztes lobogó.

Páris bizonyos tekintetben az események ellenére is, megtartotta régi életmódját. Persze, a karrikatura-rajzolókat és a chansoniereket most a háború inspirálja. Minden kirakat, amely meg van nyitva, tele van karikaturával és harcias rajzzal. Vagy a németeket gúnyolják, vagy a szövetségeseket dicsőítik ezek a képek.

A sétatereken, az udvarokon, a csöndes eldugott városrészekben, mindenütt megjelennek a dalosok. Férfiak és nők, leginkább azonban a fiatal minidettek és grizettek hallgatják lelkes áhítattal a tüzes dalokat. Néhány souséert nyomtatott szöveget vásárolnak a hallgatók és azután a dalosokkal énekelnek. A Reimsnál történeteket is felhasználta egy leleményes költő a megzenésítésre és chansont írt róla.

az egyetlen szám, amelyet napról-napra be-csempészték Romániából. A csempésztést egy élelmes csernovici zsidó kereskedő végezte olyan formán, hogy gyalogszerrel átmént a határon és visszatérve kis taligát hozott élelmi-szerekkel, főképpen pálinkával megrakva, a zsebébe pedig 8-10 koronát tett. Az első orosz őrjárat persze megállította és elszedte tőle a pénzt, az ennivalót, az italt, belevert egy párat a hátába és azután engedték, hogy fusson taligájával, a taliga fenekén az ujsággal. Az ötven koronát persze úgy adták össze mindnyáján, akik az ujságot olvasni akartuk.

— A négy hetes orosz világ alatt máris több orosz kormányzója volt Cernovicnak. Először Ariutimow kozáktábornok volt a kormányzó. A tábornok époly brutális, kegyetlen ember volt, mint vad kozákjai. Maguk az oroszok se szívesen látták zsarnokoskodását és hamarosan tovább küldték őt a városból hor-dáival együtt. Ekkor Pavlow gyalogsági tábornok lett a kormányzó és Kirienko kapitány a városparancsnok. Most már polgári kormányzója van a városnak. Evreimow a neve. Evreimow kormányzó mellett Gerovszky Sándor teljesít szolgálatot, mint titkár. A kormányzót külföldben nem nagyon respektálják a városban, Gerovszkyt pedig, aki magán bosszuját igyekszik kitölteni, gyűlölik. Evreimow például egy állítólagos orosz győzelem alkalmából elrendelte, hogy minden cernovici háztulajdonos tűzzön ki orosz lobogót a házára. Sok háztulajdonos nem törődött a parancssal, az ijedősebbek és kétszínűek igyekeztek elég tenni, az óvatosak pedig névjegy és levél-papír nagyságu orosz zászlót tűztek ki a padlás ablakán. Az orosz kormányzó különben nem nagy biztonságban érzi magát Cernovicban. A nappalt a városban tölti, de este főlészáll készen álló külön vonatjára, amely a mordonyon kívül egy szalonkocsiból áll és elrobog a határra Nowsielicára. Ott alszik és csak reggel tér vissza a különvonattal. Érdekes, hogy a városházán, ahol a kormányzó hivatala van és a törvényszéken sértetlen épségben megvan ma is Ferenc József királynak arcképe. A városháza előcsarnokában azonban az oroszok fölállították Miklós cár mellszobrát is.

— Hogy nekem most szökve kell menekülnöm — fejezte be elbeszélését a cernovici ur — abban is Gerovszky keze működött. Az oroszok Gerovszky besugására már több előkelő embert elfogtak és fogságba vetve Oroszországba szállítottak. Az utóbbi időben azonban nekünk, hazánkhoz és uralkodónkhoz hűséges cernovici polgároknak is sikerült bizalmas embert találni az orosz kormányzó hivatala körül. Emberünk híven tudatja velünk, hogy ki ellen készített Gerovszky újabb elfogatási parancsot. A kiszemelt áldozatnak azután van még ideje a szökésre. Estenként összejöttünk egyik, vagy másik barátunk házára és ott megbeszéltük az ujságokat, az eseményeket, fekete könyvünkben följegyeztük az árulókat, az oroszoknak készséggel behódoló embereket. Itt kaptam október hatodikán ké-münktől a hírt, hogy Gerovszky most ellenem hangolja a kormányzót, mert mindig rutén ellenes politika híve voltam. De elfogják két fiamat is, mert őket azzal vádolják, hogy be akartak lépni a lengyel légiőbe.

Tudtam, hogy itt csak a szökés segít. Elbucusztam feleségemtől és asszony leányomtól. A cernovici román konzultól Romániába szóló utleveleket szereztem és koosira ülve minden feltűnő készülődés nélkül kihajtottam a városból a két fiuval együtt. Átmentünk a román határon, amelyet az oroszok egyáltalán nem

Oroszvilág Cernovicban.

— Gerovszky Sándor kémrendszere. — Menekülő állami főtisztviselő. —

— A máramrosi hadiszintérre küldött tudósítónktól. —

Debrecen, október 15.

A vonat, amellyel innen tovább hadime-neirenddel folytatom utamat, csupa hazafelé iparkodó embert visz. Akik az orosz betörés hírére utnak indultak, akiket a havasok szorosain besettinkedő orosz csapatok pusztításai elől menekülésre késztetett a életért való aggodalom, gazdag családok és földhöz ragadt szegény emberek: most már mind-mind hazafelé áramlanak. Haza: fölkeresni az otthonát, amelyet talán elkerült az ellenség, vagy ha el is pusztított, fel is dult, újra meleggé lehet építeni; haza: mint ahogy a fészkükből elszárvart, elrombolt fészküket újraépíteni: kész má-rsereg röpül hazafelé.

A sok hazafelé iparkodónál — akikkel együtt, egyirányba tartok én is — sokkal érdekesebb, sokkal többet tudnak azok, akik velünk szemközt Máramaros felől jönnek. Vasutasok, akik máramrosi vonalak helyreállításán dolgoztak, sebesültek, akik a Visó völgyeiben bujkáló oroszokkal harcolva sebesültek meg. Mindegyik tud valamit, egy-egy újabb apró szemet az események nagy láncából. A véletlen a debreceni állomás nagy várótermében épen a legmesszebből jött, legtöbbet tudó utassal hozott ismeretségre. Magas, előkelő megjelenésű ur, aki egy németül rosszul tudó vasutassal igyekszik valahogyan megértetni magát. Két nyulánk sápadt arcu, villogó szemű fiatal fiú áll a vitatkozók mellett. Segítségére sietek a német urnak és a nyakas hajdu vasutasnál, aki világért sem hajt a német szóra, tolmácsolom a podgyászát kereső ur panaszát. Végtelenül hálás és mielőtt elbucoszik, átadja névjegyét. Ezt olvason rajta:

Landesausschufbeisitzer

Edwin Landwehr a. Pragenau

h. h. Wirtschaftswalter I. Kl.

Cernovici

— Talán csak nem Cernovicból jön? — kérdezem meglepetve

A bukovinai tartománygyűlés kiváló tagja gennel felel.

— Már fölszabadítottuk az orosz uralom alól Cernovicot?

— Dehogy. Épen az oroszok elől mentem el ma egy hete hazulról.

— Ma egy hete? Az oroszok elől? Hiszen az oroszok már szeptember elején bevonultak

Bukovina fővárosába és ma egy hete október hetedike volt. Van még időm a vonat indulásáig és kikérdezem a menekülő urat. Csupa érdekesség az, amit elbeszél.

— Több mint egy hónapig voltam szemtanúja a cernovici orosz uralomnak. Azt hittem baj nélkül kibirom és ime, most mégis szökve kellett menekülnöm fiaimmal együtt — mondja rezignáltan és a két fiatal legénykére mutat, akik odaültek melléje és figyelmesen hallgatják a szavát.

— Amikor szeptember 3-án a mi csapatunk által két nappal előbb elhagyott városba bevonultak zeneszóval az oroszok, én nyugodtan otthon maradtam. Nem volt semmi okom a futásra és tudtam, hogy a városban nem történhet bántódásom. Kaluhelyen egészen más, ott egy kisebb csapat garázdálkodhat, de a városban biztonságban van az ember. Nem is történt idáig semmi bántódásom. Cernovicot különben nem nagy erővel szállták meg az oroszok. Azt hiszem, egész Bukovinában nem lehet több ellenség, mint egy, vagy másfél divízió. Bukovina egyes vidékein ma sincs orosz csapat, a csángófalvakba — például Hadikfalvára is csak október elején mentek be. A Cernovicban levő orosz csapatok maguk se bizhatnak valami nagyon uralmukban. Az orosz katonák legalább igen kis bizalommal beszélnek.

— Bejönni csak bejöttünk ide uram — mondotta egy orosz zsidó katona nekem. — De bárcsak már egészségben künn lennék!

A tisztiek, mint egy értelmes, intelligens gyalogos altisztől hallottam, Cernovic előtt az az lelkesítették, buzdították embereiket, hogy Cernovicot már csak két órai járásra van Bécs, ahol a császár palotájába ülhetnek be. — Ekkora hazugságot persze csak a jámbor muszákkal lehet elhitetni, de kisebb hazugságok nyilvános terjesztésével Cernovicban sem takarékoskodtak az oroszok. A háborús híreket hirdetményekben adták orosz, rutén, lengyel és német nyelven a lakosság tudtára. Ezekben a hirdetményekben persze kizárólag óriási orosz győzelmekről volt szó. A franciák és angolok vereségei azonban, úgy látszik, nem bántották az oroszokat, mert hivatalos hirdetményeikben bőségesen közölték az angol hadihajók pusztulásáról szóló híreket.

— Mi azonban az orosz hazugságokkal szemben megtudtuk az igazat is: két napos késéssel megkaptuk a Neue Freie Pressét és a lap kézről-kézre járt. Annyi bizonyos, hogy drágább lapot aligha olvasott valaki: Ötven koronába került egy-egy száma, illetve az

öröknek Romániában azívesen fogadtak, utba igazítottak. Erdélyen keresztül jöttem ide és most Bécsbe sietek, ahol bevárom, míg otthon megtisztul a levegő a muszkáktól.

Zádor Jenő.

Százharmincezer orosz a mazuri mocsarakban.

(Látogatás egy német fogolytáborban. — Akik porosz tisztet négyeltek fel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 15.

Gyorsvonati sebességgel rohannak autóink az őszi szépségű brandenburgi vidéken át, írja egy német lap haditudósítója. Keresztülvet az ut két álmodóan csendes német kisváros, Königswusterhausen és Wendisch-Bucholz a nevük. A nagy, kövezett vásártéren a kisvárosi élet békés mindennapossága. Minden a maga szokott rendjén halad, mintha Németország a legszentebb, általános népbékében élne. Halában — kis brandenburgi városka — az iskolaépület előtt megállnak kocsiaink. Egészen közel van ide az orosz fogolytábor, amelynek mai látogatásunk szól.

Több mint 300.000 orosz, francia, belga és angol élvezi ezidő szerint akaratlanul a német vendégszeretetet. Ez az óriási tömeg huszongy táborba van szétszórva az egész országban és eltartása naponta félmilliónál többbe kerül. Németországban ugyanis a foglyokkal való bánásmód nemcsak úgy bántak, mint emberekkel, hanem emberiségesen is. A halhatatlan német ember szeretet érzése győzelmesen tör magát keresztül a világháború vértengerén.

A halbei fogolytáborban 76.000 orosz van, akiket Keletporoszországban szedett össze Hindenburg hadserege. Egy tiszt vezetése mellett belépünk a barakk-városba. Ragyogó tisztaság és rend név a szemünkbe.

Megkezdjük körutunkat a barakkokon végig...

Egy altiszt jelenti:

— Alázattal jelentem, a 4. számú barakkban 526 fogoly van.

A foglyok előlépnek és alkalmunk van közeletről megtekinteni őket. Már külsőjénél fogva gyanus csöcselék. Az a betört horda, amely Keletporoszországban állati módra viselkedett. Ugyanazok a bestiák, akik Tilsitben levágták a hadköteles ifjak jobb kezét, hogy ne lehessenek katonák. Közöttük vannak talán a szörnyek, akik főlnégyeltek német tisztet és akik egy porosz hadnagyot egy ház tetőgerendájához szegtek. És ezeknek a bestiáknak itt kitűnő életük van. A tiszték mesélik, hogy a foglyok kiéhezett csontvázakként kerültek ide. Most szinte gömbölyűek lettek a bőséges tápláléktól. Minden nap kapnak húst. Az ellátási költségeket napi 60 pfennigre számítják. Azonkívül fejenként öt pfenniget rezerválnak egyéb szükségletekre. Minden fogoly egy köpönyvet és egy vagy két hálótakarót kap. A barakkok már télire vannak berendezve. A hálóköltyiségek hőmérsékletét igazi német alaposággal, termométerrel szabályozzák. Éjszaka a foglyok fagyapoton fekszenek, amely matrácúl szolgál nekik. Mindnyájan meg vannak elégedve sorsukkal és sokan lehetnek közöttük olyanok, akiknek hazájukban még béke idején se volt soha ilyen emberhez méltó egzisztenciájuk. Hozzáértőknak levelet írhatnak. Panaszukat és kívánásaikat lehetőség szerint méltányolják.

Szeretettel vezetőnk „abtrentent” vezényel.

Az altiszt tovább adja a parancsot a minden barakk előtt álló orosz tolmácsnak.

Az oroszok visszasielnek barakkjaikba. Folytatjuk a szemlét. Mindenütt ugyanaz a rend és hibátlanul működő organizáció. A mészárszékben fél marhák és disznók függnek a horgokon, kiváló minőségűek. A zsidó foglyoknak külön rituális metszőjük van. Ez egy polgári fogoly, akit szintén Kelet-Poroszországban fogtak el. Belépünk a konyhába. Óriási üstökben fő a leves. Kóstolót rendezünk. Az ételek mind izletesek és tiszták.

Folyton visszatér hozzánk az a gondolat, hogy ezek a halottablók és megszegyenítői az „ember” névnek, nem érdemelnek ilyen humánus elbánást. És gondolatmenetet követve eszünkbe jut, hogy az orosz tiszt se voltak jobbak Kelet-Poroszországban. A legénység nem cselekedett saját felelősségére, hanem vad ösztöneit követte, melyeket vezetőik szabadtottak fel. Egy orosz tiszt zsebében tíz aszszonyi ujat találtak gyűrűkkel. Szabad-e a legénységet megbüntetni egy ilyen vezető példádó bestialitására? És még valamit. Ezek a foglyok a mazuri tavaknál lejárásodott nagy végítéletből menekültek meg. Ott minden gyalázatos tettükért bünbocsánatot nyertek az oroszok. A világtörténelemnek e legnagyobb haditénye a legborzalmasabb ítélet volt. Százharmincezer orosz fulladt ott a mocsarakba és a fuldoklók tizezreinek iszonyatos halálorditása tudórögte a nehéz tűzesség harci zaját. Akinek hallani kellett ezt a halálos bögést, annak egész életén keresztül mindig a fülébe fog csengeni. A borzalmas valóság a mazuri tavak melletti ütközetekben százszorosan tulszárnyalta Dante fantáziáját. Nem egy erős német tiszt van, aki súlyos idegbajjal került ki ebből a csatából, olyan félelmetes volt a vízbefulás ellen küzdő oroszok orditása. És 4000 munkanélküli Keletporoszországban egy hétig nem tett egyebet, csak temette a halottakat. Százhatvanezren voltak.

A Keletporoszországba betört oroszok megbűnhődtek tehát. Nem lehet elég emberiségesen bánni a foglyokkal, ha szem előtt tartjuk a sorsnak azt az iszonyatos kegyetlenségét, amely osztályrészül jutott Keletporoszországban a büszke cári hadseregnek.

H I R K. LEGÜJABB.

Népfelkelők újabb behívása.

BUDAPEST. (Sajtóalbizottság engedélyével.) Magyar kormány az osztrák kormánnyal egyetértőleg elhatározta, hogy a népfelkelőket 24—36 évig már most konszkribaltatja és kiképzésük után besorozza. (Táviroda.)

A Bud. Tud. illetékes helyről értesül:

Az említett. B. alosztályu népfelkelésre kötelezettek összeírásának október 29-én be kell fejeznie. A népfelkelési bemutató szemlék pedig, amelynek célja annak megállapítása, kik alkalmasak a népfelkelési fegyveres szolgálatra és kik nem alkalmasok, november 16-ától december 31-ig fognak megtartatni. Hogy a népfelkelési szolgálatra alkalmas népfelkelők, tényleges szolgálatra, vagyis katonai kiképzetés céljából, mely időpontban fognak behívni, későbbi időpontban fog tudni adatni. Már most megjegyezzük, hogy fiatalabb évfolyamokba tartozók behívása a későbbi évfolyambeli behívását meg fogja előzni. Ez a kormányintézkedés bizonyára az egész országban közhelyeslésre fog találni, mert

alkalmat nyújt mindazoknak hazafiúi kötelességük teljesítésére, akik erre alkalmasak, de eddig fegyveres szolgálatot nem teljesítettek. (Ministerelnökségi sajtóosztály.)

— A király előtt. Bécs: A király ma hosszabb kihallgatáson fogadta Berchtold Lipót gróf közös külügyminisztert. Tegnap Krobatin Sándor lovag hadügyminiszter voltak kihallgatáson a királynál.

— Elesett és megsebesült hősök. A Hadsereg ma megjelent számában megkezdte az elesett és megsebesült hősök arcképeinek közlését. A szerkesztőség ezúton kér mindenkit, küldje be elesett, vagy megsebesült hozzátartozójának arcképét. A közlés díjtalan, az arcképet pedig sértetlen állapotban küldi vissza a szerkesztőség. Arad Ferenc-tér 6.

— Hova kell küldeni a katonák téli ruháit? Urbán Iván báró Tóispán a következő figyelmeztetést intézi az aradi közönséghez:

— A katonák részére szükséges téli ruhákból a közönség köréből sokan közvetlenül küldik el a harctéren levő hozzátartozóiknak. Hivatalos uton nyert értesülésem szerint igen gyakran előfordul, hogy ezek a csomagok elkallódnak, vagy technikai akadályok folytán egyáltalában nem érkeznek meg a rendeltetési helyükre. Figyelmeztetem ezért a közönséget, hogy a szóban levő küldeményeit a Hadsegélyző Hivatal (Budapest IV. kerület Váci utca 38.) címre küldje fel és a harctérre való közvetlen küldést mellőzze.

— Adományok. A bevonultak hátramaradt családjai részére a polgármesteri hivatalban adakoztak: R. N. 5 kor., Eigesz Márta 10 kor. Ekszert adtak: Gottlieb Adolfné 3 drb. aranyfüggő kövel, Végh József egy drb. aranygyűrű, özv. Végh Józsefné egy drb. aranygyűrű és 2 drb. arany töredék, Kovács Antalné egy drb. gyűrű, 15 drb. arany töredék, özv. Feicht-haller Mártonné egy drb. arany karcsatt, egy drb. arany karikagyűrű, Békés Jenőné egy drb. arany amulette és egy drb. loache, Deutsch Klári ezüst karkötő, P. P. ezüst kulcstartó, egy drb. ezüst lánc, egy drb. törött ezüst kulcstartó, Juhász Etus egy drb. ezüst kanál, Sonn Erzsé egy drb. arany gyűrű, Sonn Helén egy drb. arany gyűrű, Gottlieb Adél 2 drb. fülbevaló, egy aranygyűrű, Ganzl Adél egy aranygyűrű, Kohn Mariiska egy duplafedelő ezüst óra és egy drb. ezüst lánc.

— Eljegyzés. Antal Etelkát eljegyezte Szelelke Károly Borossebesben.

— Pap Szevér dr. tenkei földbirtokoz ma táviratban fordult hozzánk és azt közli velünk, hogy „Két vitézségi éremmel kitüntetett hadnagy” című cikkünk az ő tudta és akarata ellenére jelent meg, mert ő csak szűk baráti körben mondott el egyet-mást harctéri eseményekről és nem volt szándékában, hogy miután egy hősköltemény hőse szerepeljen a nyilvánosság előtt.

— Ujra tárgyalják Mágnás Elza rablógyilkosainak pörét. Budapestről jelentik: A Kuria első büntetőtanácsa Vavrik Béla dr. elnöklésével ma délelőtt tizenegy órakor hirdette ki a Kuria ítéletét Kóbori Rózsi és Nick Gusztáv bűnügyében. A Kuria a védők semmiségi panaszait elutasította, ellenben a királyi ügyésznek a novella 29. szakaszának 4. pontjára alapított alaki semmiségi panaszát alaposnak találta és ezért az előző eljárást az esküdtszéki főtárgyalással együtt megsemmisítette és az esküdtbírárságot új tárgyalás megtartására utasította.

— Köszönetnyilvánítás. Auer Adolfné ravatalára szánt koszorúmegváltására özv. Deutsch Arminé, Neumann Herman és neje 10—10 koronát, Mairóvitz Emil és neje 20 koronát adományozott az izr. népkonyháknak, mely kegyeletes adományokért ez uton mond köszönetet az elnökség.

— Az aradvárosi Vöröskereszt Egylet
ujabban a következő adományokat kapta: Kö-
vér Márton 200 kor. Korompay Frigyes 50 kor.
D'André tábori lelk. 50 K Kopp János Kömves
Józsefne ravatalára szánt koszorúmegváltás 20
kor. Hirschler Karola 20 kor. Korniss Ödöné
12 kor. 40 fill. Ösv. Hirschl Zsigmondné Kö-
mives Józsefne ravatalára szánt koszorúmeg-
váltás 10 kor. Korniss Testvérek alkalmazottai
gyűjtése 10 kor. 50 fill. Ring Lajosné 80 kor.
Szeberényi János 80 kor. Bernárdi társaság 25
kor. Brasch Elemér Glück Andor emlékeztetése
20 kor. Erdős Dezső és neje 20 kor. Justa
Kotz de Dobrass Kaladey Oshországi 20 kor.
Leopold Zsigmond Gruber István ravatalára
szánt koszorúmegváltás 20 kor. Csinkoczy Já-
nosné ev. lelkész neje Ujvársánd 5 kor. N. N.
Arad utalvánnyal 5 kor. Weiss Lajos 5 kor.
Grünfeld Ilona 2 kor. Tarnóczy József Zombrád
10 kor. Wadovszky Gusztáv 1 vég vászon, 24
drb. férfiing, 24 drb. férfi alsónadrág, 6 méter
duplabarebet. Scherbag H. és Fia kézimunka-
keresek. 2 vég flanelle, 3 doboz órna, 50 drb.
téli kötött holmi. — Az adományokért hálás,
meleg köszönetet mond az egyesület elnöknője:
Vásárhelyi Janka.

— Drágán káplár látogatóban a száza-
dosánál című mai cikk 9. bekezdésének 11. so-
rában a következő olvasandó: Meghalt noha stb.
A noha szó nyomda hibából maradt ki.

— A szülők az iskola-beiratás alkalmá-
val ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áru-
házát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felke-
resni, ahol az internátus által előírt összes
szükségletek iskolás gyermekek részére legna-
gyobb választékban és a legolcsóbb árban be-
szerezhető. Különös nagy raktár van iskola-
táskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők,
nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cik-
kekben. 1989

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe:
Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok da-
cára — egyelőre még — zavartalanul szál-
litunk. A legegyszerűbbtől a legizoláltabbig
mindennemű nyomdai és könyvkötészeti mun-
kát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb
időn belül elkészíti. Az Aradi Nyomda Rész-
vénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak
palotájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1914. évi október 16-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

E I Ö R E.

Látványos alkalmi énekes színjáték 5 képből. Írta: Gá-
bor Andor. Rendező: Doll Lajos.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.

TUZIFA

bükk I., II., III. és do-
rong, cser hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálin-
karakter Andrassy
tér 5. Telefon 651.

* Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállal
felelősséget.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Október 16., 17. és 18-án
péntek, szombat, vasár-
nap

Háborus aktualitások

Legujabb eredeti felvé-
telek.

Az amerikai filmgyár
szenzációs esodaműve!

Senki leánya

Regényes filmjáték 4 fel-
vonásban.

Főszereplő:

MISS MARY PICKFORD.

3987

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Hadbavonultak

részére ajánlok a legolcsóbb árak mellett:

1 drb alsólepedő szegve	2.40
1 drb férfi trico ing 1	2.40
1 drb férfi trico nadrág 1	2.40
1 drb férfi sweater 1	5.—
1 drb férfi haskötő	—80
1 pár férfi sokni vastag	—40
1 pár férfi kezttyű vastag	—60
1 drb férfi plastron	1.—
1 pár férfi lábszár védő	3.—
1 pár férfi csukló védő	—50
1 drb férfi törülköző	—50
1 drb férfi zsebkendő	—20
1 drb férfi hósapka	2.—
1 drb férfi ing fehér	1.50
1 drb férfi alsó nadrág	1.50
1 drb férfi színes ing	2.—
1 drb paplan	5.00
továbbá nagy választék vászon, chifon, asztalnemű, női ruha kelmo, barchotok, gyermektrikó és harisnyákban, valamint mindenféle berlinere fej- és posztó nagy- kendőkben. 5121	

Halpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon,
Szabadság-tér 1. szám.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próbált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használata-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős fűtő öreik állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6 sz. 20 korona.
Egyedül!

1127

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kipróbált kályha- és fűtőcső
jól bevált, mert igen nagy fűtő-
anyag megtakarítása mellett, arány-
lag igen rövid idő alatt, több me-
leget ad mint az eddig használt
kályha. Aradi Ipartestület.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek
Illatszerek
Kölgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpasztál
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Kajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria- és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 8 nap alatt mindenki megszabadul a Hájós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legalkalmasabb és teljesen csak a „Phenolav”-val eszközölhető. A bútorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Gyümölcs- és rózsafa eladás

az Aradi és csanádi egyesült vasutak apátfalvai faiskolájából.

Őszi betételekre kiválóan alkalmas 3—4 éves I. rendű szép koronás gyümölcsfák darabonként 70 fillérért, 100 darab 60 koronáért, ősi barackok darabonként 50 fillérért, 100 darab 40 koronáért, 5 éves vadgesztenyefák darabonként 30 fillérért, 2 éves koronával bíró rózsafák darabonként 1-20 koronáért, 100 darab 100 koronáért eladó.

Az anyagok jóságáért és fajazonosságáért felelősség vállalatik. Kívánatra árjegyzékkel szolgálunk. Megrendelések Acsev. Igazgatóság Arad, Faiskola Apátfalva címre, vagy bármely Acsev. állomásfőnökséghez intézendők.

Keresek

elszámolásra egy fiatalabb ügyes keresztény

Vendéglőst,

kinek felesége tiszta és jó főzőnő, megfelelő óvadékkal, azonnali belépésre. Családnélküliek elsőbbségben részesülnek.

Mohilla Antal
tulajdonos, Piski.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ösmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

Éles Árminnál,
Aradon.

Félliteres üveg 26 fillér.
Literes „ 36 „

Modern, művészi siremlékek!

Ifj. Menráth és Steiner

kőfaragó mesterek és szobrászok

Arad, József főherceg-ut 11. szám.

Ajánlják dusan felszerelt és művészi kivitelű siremlékeiket minden alakban, bel- és külföldi márványból, kőből, a közelgő Mindenszentekre.

A raktáron levő sarkövek, tekintettel a mostani viszonyokra, beszerzési árért adatnak el. Telefon 836. sz.

Apró hirdetések

LEVELEZÉS.

16 sz.

Október 20-án ott leszek, 8 órakor kérem várjon. Választ, Meghódított. 5298

Fiatal asszonyka

Idősebb discret úriember tisztességes ösmeretségét keresi. Levelet „Discret” jellegre a főpostára kér. 5204

Vizkontlatásra!

Ugyanott és ugyanolyan időben. A kávé edes lesz. A kis kutyám nem zavar, az óra már jár. Miért volt muzsáj nevetni? Szerettem az olyan vigédeltyű, fővárosias hölgyeket, mint kegyed. Jól áll kegyednek a fehér kalap és fehér blúz, olyan mint egy galamb. Miért maradt utolsóknak távoznok? Megengedte volna a kabátot felzavarni és egyúttal bemutatkozni? Most késő? Irja meg kérem, a levelet adja át a kisasszonynak, ott átruhatom. Címem Goldstein Szám. Kézelt csokolja és üdvözlő imádó publja. A vizkontlatásra. 5812

ALKALMAZÁST NYER.

Moxdonyvezető

Keresünk jó géplakatos jelentkezőt a Zombárdi erdőkezelősegről, ugyanott egy kocsis is felvétetik. 5809

Egy fiatal

Ügyes fűszeres segéd azonnali belépésre kerestetik Kovács Lajos szerződésében, Trombita-utca 14. szám. 5280

ALKALMAZÁST KERES.

Házakhoz menni

és vasalni ajánlkozik 2 kor. napi díjért. Cím Dametz utca 44 szám. 5810

Egy ügyes

kisreglő leány azonnali belépésre ajánlkozik. Cím a kiadóban. 5808

Fiatal leány

társalgónak vagy gyermekek mellé ajánlkozik, vidékre is elmegy. Miklós utca 8. f. 5289

27 éves urnő

több éves bizonyítvánnyal, csakis tisztességes háztartásba állást keres. Cím P. Ilona Arad, György-utca 80. 5292

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Fűszerüzlet-berendezés,

csinos és jó munka, 90 fölkel, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5801

Boroshordók

7 db 60 hektolitros teljesen új aszok hordo, kitűnő tölgyfából készült, jutányos áron eladó szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál, Pankota. 5117

Kövessé használt

jó állapotban levő kályha megvételre kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnék.

KIADÓ LAKÁS.

Erssébet királyné-körut 20.

I. emeleten ujonnan festett modern 6 szobás ur lakás november 1-re kiadó. 5281

Új üzletmegnyitás!

A n. 6. vásárló közönséget értesitem, hogy a **Damjanich** utca 1. alatt egy jól berendezett

fűszer- és vegyeskereskedést nyitottam,

ahol állandóan raktáron tartok csakis elsőrendű fűszer és csomagolt, kitűnő liszt és mindennemű hűvelyes veteményeket szolid és olcsó kiszolgálással. Bevásárlásokat kívánatra készséggel házszállítok.

Ajánlok elsőrendű szárny aprított lisztet, továbbá kitűnő borokat és legjobb pálinkákat legjutányosabban.

Szíves pártfogást kérek, tisztelettel 5811

Bauman Lajos.

27-1914.

Hirdetmény.

A Weltzer-féle alapítvány exzei kamataiból három egyenként 500-500 korona összegű kiházasítási segély osztandó ki. Ezen segélyre vagyontalan aradi szülők lányaí pályáhatnak, kik igazolni tartoznak, hogy

1. szüleik és magok is vagyontalanok,

2. Aradon lakó iparosokhoz mennek férjhez és

3. erkölcsi szempontból kifogás alá nem esnek.

A kérelmek Arad sz. kir. város polgármesteréhez, mint a Weltzer János alapítványi bizottság elnökéhez folyt át október 12. d. e. 12 óráig nyújtandók be.

A később érkező kérvényeket nem veszik figyelembe.

Arad, 1914. október 13. 5.

A Weltzer alapítványi bizottság.

5894 - 1914. pm

Hirdetmény.

As 1914. évre érvényes legutóbb adót fizetők névjegyzékét az 1988. évi XXI. t. cz. 28 § a értelmében f. 6. október hó 15. d. október hó 30. ig terjedő 15 napra a város-háza I. emeletén levő hivatalos helyiségben közszemlére kiesszem azaz, hogy abba bárki betekinthet s ellene a közszemlére kitétel ideje alatt az állandó bíráló választmányához címezve hivatalomba benyújtott írásbeli fellebbessel éshet.

Arad, 1914. október 15. én.

Varjassy
polgármester.

Arverési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Tót György által bérelt Gellin dűlő 881 sz. 5 hold föld bérbeadása iránt folyó év október hó 19-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár: 86 korona 80 fillér holdanként és évenként.

Bánatpénzzel leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt venni csakis szóbeli ajánlatokkal lehet.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeének 1914. évi október hó 12-én tartott üléséből.

A gazdasági széke.

22581-1914. kb.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszterum 61869-II-89. szám alatt kelt intézkedéssel jóváhagyott 12657-884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telek tulajdonosokat kiknek házuk előtt a járda, kövezet, vagy aszfalt munkálattal ellátva nincsen, felhívom hogy telekük előtt a gyalogjárót f. évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 16 cm. vastagságban homok réteggel akként láttassák el, hogy a vizlefolyó árok, vagy folyóca felé 5 cm-nyi eséssel bírjon.

Köteles továbbá a ház-, telektulajdonos a gyalogjárók mellett elvonuló vízlevezető árkok és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkokon keresztl a kocsi bejáratait hidat építeni és azt folyton járban tartani.

Kik ezen rendelkezések eleget nem tesznek, 4 koronától 50 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetendők és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető községre hivatalból fog eszközölni.

Teljesítve, hogy a Maros vizállása, apadásnak indult, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szeressék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1914. szeptember 14.

Green Nándor
főkapitány.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtáskát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcbőrű egyéneknek, de használhatja bárki is ostály, sőt stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapotrara vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224